

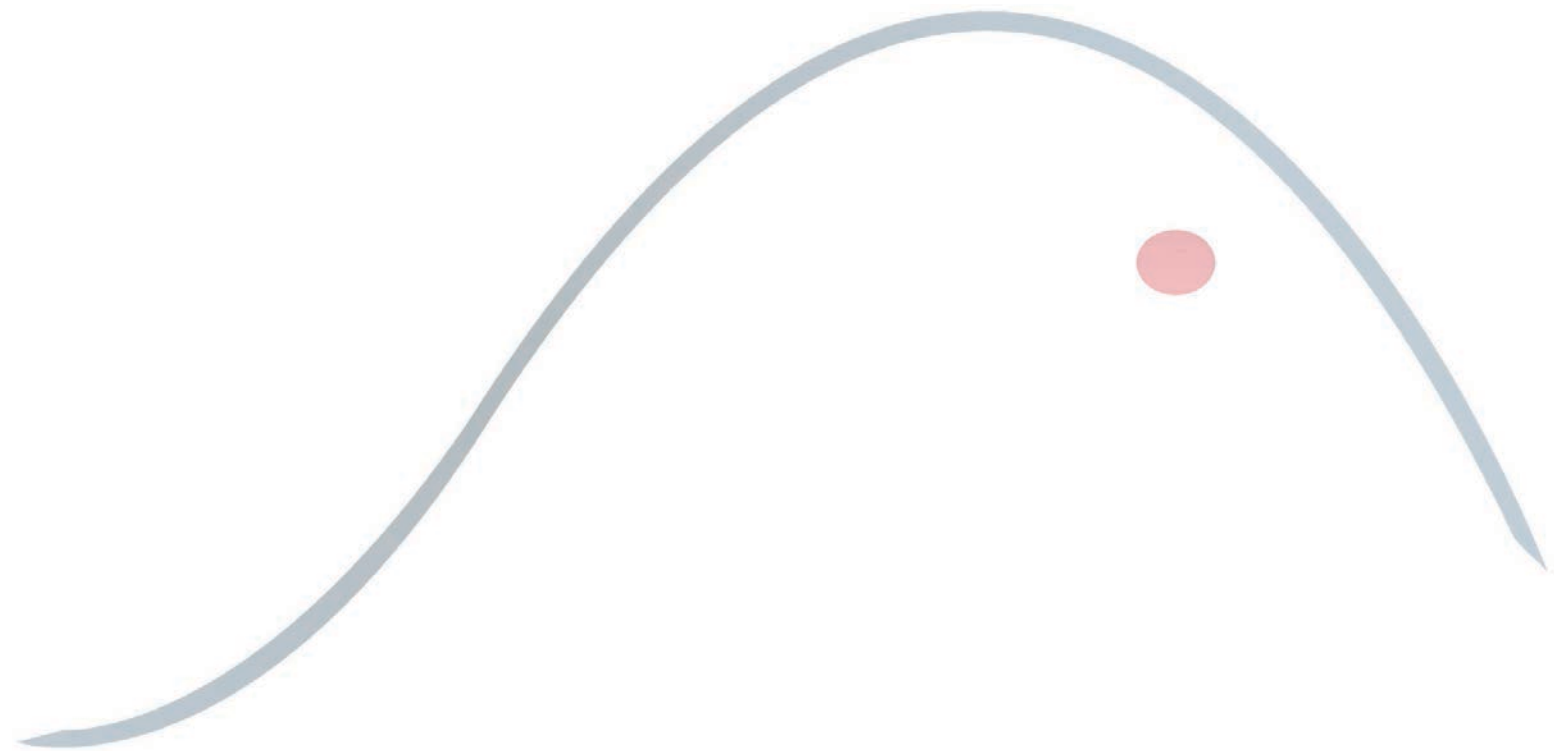
Hjerkinn skytefelt

Supplerende naturtypekartlegging i 2015
og vurdering av beitebruk i området

Miljøfaglig
Utredning

MU-rapport 2015-33

Forsidebilde

Artsrik og tørr naturbeitemark med godt beitetrykk på Vesllie. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

RAPPORT 2015-33

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Bjørn Harald Larsen
	Prosjektmedarbeider(e):
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Oppland	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Line Andersen
Referanse: Larsen, B. H. 2015. Supplerende naturtypekartlegging i Hjerkinnskytefeltet i 2015. Miljøfaglig Utredning Rapport 2015-33: 1-91, ISBN: 978-82-8138-791-1.	
Sammendrag: <p>Hjerkinnskytefeltet i Dovre og Lesja kommuner i Oppland skal tilbakeføres til sivile formål, og som en del av denne prosessen har miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland ansvar for å gjennomføre en verneplan for det tidligere skytefeltet. Miljøvernavdelingen ønsket i 2015 å få en vurdering av beitebrukens påvirkning på naturtyper, vegetasjon og flora i skytefeltet. I tillegg var det ønskelig å supplere naturtypekartleggingen i skytefeltet før verneplanen skulle på høring. Kartleggingen ble utført i med DN-håndbok 9 som metodisk grunnlag, med betegnelser og verdissetting i henhold til faktaark for nye naturtyper datert desember 2014.</p> <p>Den supplerende naturtypekartleggingen resulterte i 30 nye lokaliteter med forvaltningsprioriterte naturtyper innenfor utredningsområdet. I tillegg ble lokaliteten Geitberget reinventert, samtidig som det ble gjennomført supplerende kartlegging innenfor 8 andre lokaliteter registrert av Reitan mfl. (2014). Av disse 8 får 4 lokaliteter ny beskrivelse i rapporten, enten pga. vesentlig utvidelser eller innskrenkninger i avgrensning eller endret naturtype og verdi. Dette gjelder lokalitetene Tverrfjellet, Rollstadsætre (nå kalt Vesllie), Svånålægeret og Grøna NØ for Skredalægeret. Utover dette har også lokalitetene Grisungbekken, Grisungbekken sør, Skredahøin og Haukberget blitt befart, og dette har ført til endringer av grenser og supplerende artsregistreringer, men de har altså ikke fått ny beskrivelse. De 35 lokalitetene som beskrives fordeler seg slik verdimesig: 7 svært viktige (A), 26 viktige (B) og 2 lokalt viktige (C). Etter kartleggingene i 2015 forventes det fortsatt å være flere forvaltningsprioriterte naturtyper innenfor utredningsområdet som ikke er kartlagt, først og fremst rikmyrer. En mer detaljert kartlegging av Vålåsjøhøe, Buahøin, Einøvlingen og Einøvlingseggen ville trolig ført til en oppsplitting av lokalitetene med rik fastmark i fjellet i dette området.</p> <p>Til sammen ble det gjort 78 lokalitetsfunn av 10 rødlistede karplanter i utredningsområdet denne sesongen (1 VU-art og 9 NT-arter). Det som særlig er verdt å merke seg er funn av antatt knutshørapp (VU) under Geitberget og mange funn av blindurt (NT), småsøte (NT) og myrtust (NT), samt 4 funn av ullbakkestjerne (NT). Under feltarbeidet i 2015 ble det påvist 4 nye kar-</p>	

planter for utredningsområdet; trollurt i kildeinfluert elvebrink langs Svone øst for Storranden, hodestarr og kongsspir langs Grisungbekken nordøst for Tverrfjellet og hornløvetann i rasmark-/lesideeng under Geitberget. Til sammen 362 taxa av karplanter er nå kjent fra utredningsområdet.

Skytefeltet har store naturverdier, ikke minst knyttet til kalkrike fjellområder (rike lesider og rabber spesielt) – men de store åpne sandområdene i Grøndalen er kanskje enda mer unikt for fjellområdet i nasjonal sammenheng. I tillegg finnes mange og store rikmyrer, samt en rekke rikkilder og kildemyrer.

Generelt er beitingen i området (både av husdyr, villrein og moskus) med på å skape større variasjon i naturtyper i utredningsområdet, inkludert forvaltningsprioriterte naturtyper som naturbeitemark og boreal hei. Beiting fremmer utviklingen av engvegetasjon, og i områder hvor dyrene beiter mye har det over tid utviklet seg semi-naturlig eng med et relativt stort artsmangfold, inkludert flere rødlistearter. Rødlisteartene finnes også i opprinnelige naturtyper i skytefeltet, men beitebruken er med å skape flere habitater og aktuelle voksesteder for artene. Beitet har over tid også bidratt til å skape mer variasjonen innenfor naturtypene som opptrer i området. Det er bla. en del artsrik engbjørkeskog i lia mellom vegen til Grisungen og Vålåsjøen/Hegglingen, samt mye beitede lesider og myrkanter med engvegetasjon. Mer utstrakt bruk av storfe vil være svært positivt i så måte, noe som særlig skyldes at storfe beiter mindre selektivt enn sau og i større grad også beiter i våtmark (vannkanter og våt myr).

Opphør av utmarksbeite vil over tid føre til gjengroing av semi-naturlig eng, naturbeitemark og boreal hei med einer- og vierdominert fjellhei. Prosessen vil gå over mange tiår i dette klimaet (tørt og kaldt), men artsmangfoldet vil sakte bli utarmet fra disse naturtypene. De mest verdifulle naturbeitemarklokalitetene er derfor avhengig av et godt beitetrykk (og fravær av gjødsling) for å opprettholde artsmangfoldet og arealet med semi-naturlig eng over tid. I stedet for å redusere beitebruken, er det heller ønskelig å styre beitedyrene til områder som allerede har viktig naturbeitemark. Det bør derfor settes ut saltsteiner også ved Kollægeret og Svånålægeret. Ved Vesllie er det ikke behov for ekstra tiltak for å øke beitetrykket. Dette området er uansett attraktivt for beitedyrene, samtidig som det er et samlekvæ her. Saltsteinene bør plasseres utenfor naturengarealet, da det rundt selve saltsteinen vil bli oppgjødslet pga. konsentrasjonen av dyr og møkk.

Når det gjelder Vesllie må det presiseres at vollen her ikke bør gjerdes inn og beites hardere enn i dag. Det kan føre til slitasje og økt næringsstatus, noe som vil virke negativt på artsmangfoldet. På Rollstadsætre bør beiting med storfe fortsette, men det bør heller beites mer ekstenсивt gjennom hele beitesesongen framfor, som nå, et intensivt beite over en relativt kort periode.

FORORD

På oppdrag fra miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland har Miljøfaglig Utredning AS utført supplerende naturtypekartlegging i Hjerkinnskytefelt sommeren og høsten 2015. I tillegg har det blitt gjort vurderinger av hvordan beite med husdyr påvirker naturtyper innenfor området.

Hos Miljøfaglig Utredning har vært prosjektansvarlig, med Helge Fjeldstad som bidragsyter på kartproduksjon. Alle foto er tatt av Bjørn Harald Larsen, hvis ikke annet er oppgitt. Kontaktperson hos Fylkesmannen i Oppland har vært Line Andersen, som takkes for praktisk bistand og godt samarbeid.

Eina, 13.11.2015

Miljøfaglig Utredning AS

Bjørn Harald Larsen

INNHold

1	INNLEDNING	7
2	METODE	8
2.1	AVGRENSNING AV KARTLEGGINGSOMRÅDE	8
2.2	TIDLIGERE REGISTRERINGER	8
2.3	FELTREGISTRERINGER I 2015	9
3	RESULTATER	10
3.1	OMRÅDEBESKRIVELSE	10
3.2	BEITEBETINGETE NATURTYPER	10
3.2.1	Beitebruk	10
3.2.1	Utbredelse av naturbeitemark.....	11
3.2.2	Beitebrukens betydning for naturmangfoldet i området	13
3.2.3	Betydning av beite for revegetering	14
3.3	SUPPLERENDE NATURTYPEKARTLEGGING	15
3.3.1	Oppsummering	15
3.2.2	Lokalitetsbeskrivelser	20
3.2.3	Supplerende lokalitetsbeskrivelser	82
3.3	REGISTRERTE RØDLISTEARTER I 2015	86
4	KONKLUSJONER/ANBEFALINGER	89
4.1	BEITEBRUK.....	89
4.2	NATURTYPEVERDIER	89
5	KILDER	91
5.1	SKRIFTLIGE KILDER.....	91
5.2	NETTBASERTE KILDER.....	91

1 INNLEDNING

Hjerkinn skytefelt skal tilbakeføres til sivile formål, og som en del av denne prosessen har miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Oppland ansvar for å gjennomføre en verneplan for det tidligere skytefeltet. I den forbindelse har det blitt utført kartlegging av fugl og naturtyper i området av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA). Sluttrapport med oppsummering av naturverdiene ble gjort etter feltsesongen 2014 (Reitan mfl. 2014).

Miljøvern avdelingen ønsket i 2015 å få en vurdering av beitebrukens påvirkning på naturtyper, vegetasjon og flora i skytefeltet. I tillegg hadde avdelingen et ønske om å supplere naturtypekartleggingen i skytefeltet før verneplanen skulle på høring. Dette arbeidet ble Miljøfaglig Utredning engasjert for å utføre sommeren og høsten 2015. Rapporten oppsummerer den supplerende naturtypekartleggingen og gir anbefalinger for framtidig beitebruk i området.

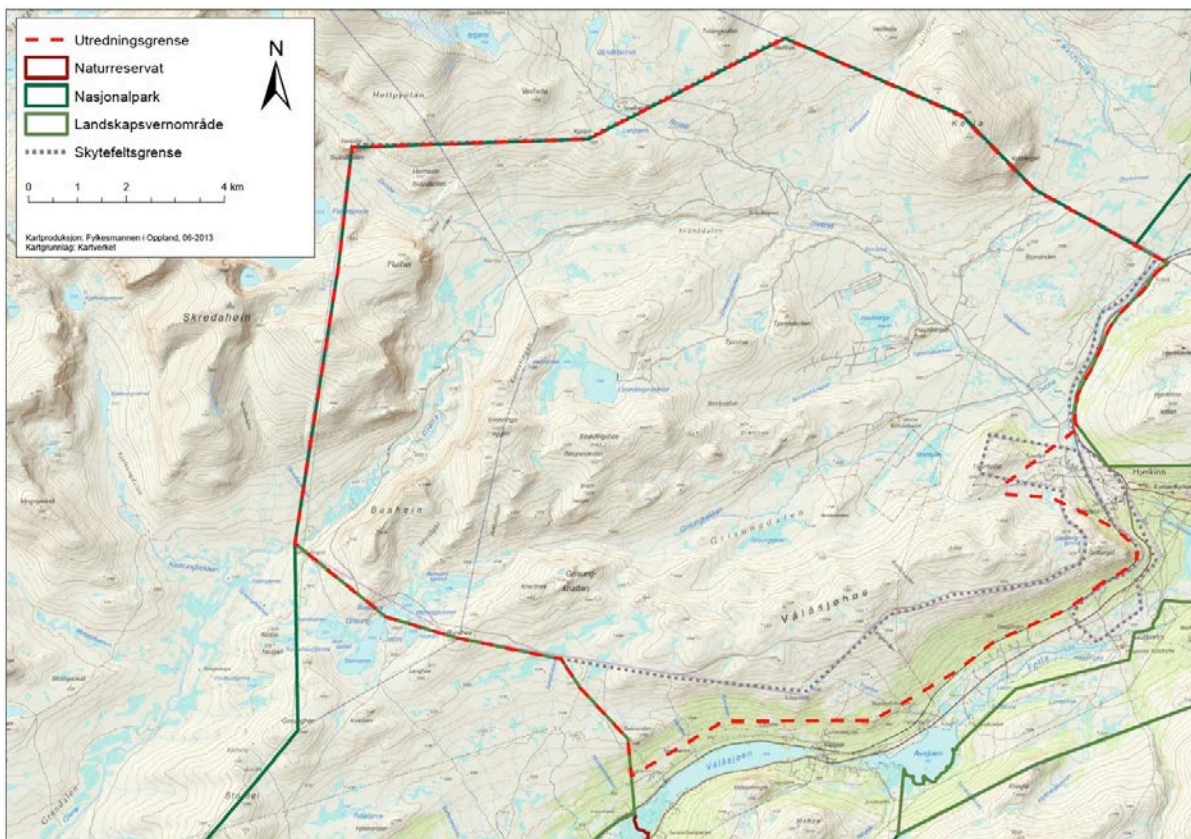

Figur 1. Kalkrike bergknauser og rabber i den nordvendte fjellskrenten bak masta på Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

2 METODE

2.1 Avgrensning av kartleggingsområde

Kartleggingen har foregått innenfor utredningsområdet for verneplanen for tidligere Hjerkinnskytefelt, se fig. 1.

Figur 2. Utredningsområde for verneplan for Hjerkinnskytefelt. Kilde:

<https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMOP/Milj%C3%B8%20og%20klima/Verneomr%C3%A5der/Hjerkinnskytefelt%20verneplanprosess/Hjerkinnskart%20med%20utredningsgrense.pdf>

2.2 Tidligere registreringer

Den første spesifikke undersøkelsen av floraen innenfor Hjerkinnskytefelt ble gjort av Bretten mfl. (1992). Arbeidet ble utført på oppdrag fra Forsvarsbygg med tanke på å få en oversikt over botaniske verdier i skytefeltet. Dette upubliserte notatet har viktige opplysninger særlig om floraen i høyfjellområdene omkring Buahøin, Einøvlingen og Einøvlingseggen. Elven mfl. (1996) gjorde en sammenstilling av botaniske verneverdier på Dovrefjell i tilknytning til verneplanen for Dovrefjell. Dette innbefattet også kjent kunnskap om floraen i Hjerkinnskytefelt. På 2000-tallet gjorde Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) kartlegginger av biologisk mangfold i forbindelse med planlegging av naturrestaureringsarbeidet i skytefeltet (Reitan mfl. 2003), vesentlig innenfor områder som hadde blitt utsatt for inngrep eller stor slitasje pga. den miløitære aktiviteten i området.

Kvalitetssikring av naturtypekartlegging i Lesja og Dovre kommuner førte til at en del av lokalitetene kartlagt i disse prosjektene ble lagt ut på Naturbase (Larsen 2008, 2010), men det ble ikke utført

eget feltarbeid innenfor skytefeltet tilknyttet kvalitetssikringen. I 2014 gjennomførte NINA naturtypekartlegging i skytefeltet i tilknytning til verneplanprosessen (Reitan mfl. 2014). Dette gjaldt både nyregistreringer av naturtyper i områder innen skytefeltet som tidligere var lite kjent, samt at noen eldre kartlegginger ble kvalitetssikret for areal og verdi. Det ble ikke utført registreringer i 2014 i det utvidete området sør for skytefeltet.

2.3 Feltregistreringer i 2015

Til sammen ble 8 dager benyttet i felt under kartleggingen, men noe av disse dagene ble brukt til andre aktiviteter i skytefeltet, slik at den samlede feltinnsatsen i prosjektet lå på ca. 50 effektive timer i felt. Feltarbeidet ble utført innenfor perioden 6.8.-28.9.2015. Noe uforutsigbare rammer for prosjektet, gjorde at en del av feltarbeidet ble utført seinere på sesongen enn optimalt med tanke på å fange opp alle aspekter av fjellfloraen. Det var generelt en dårlig soppsesong i fjellet i Oppland, og forholdene for beitemarksopp var langt fra optimale under kartleggingen.

Kartlegging av naturtyper er utført etter Miljødirektoratets system, som deler inn lokalitetene i **lokalt viktige (C)**, **viktige (B)** og **svært viktige (A)** områder. For å identifisere og verdisette lokaliteter har de nye faktaarkene for naturtyper utarbeidet av Miljødirektoratet, datert desember/desember 2014.

I lokalitetsbeskrivelsene er det vist til rødlistestatus for artene. Statusen er basert på gjeldende rødliste for norske arter (Kålås m.fl. 2010). Tekstboksen til høyre gir en oversikt over benyttede forkortelser av rødlistestatus. Ny norsk rødliste for arter vil bli lansert 18. november 2015, og trolig vil det gi endringer i rødlistekategori for flere arter registrert i forbindelse med dette prosjektet.

Rødlistestatus:

CR = kritisk truet (Critically Endangered)

EN = sterkt truet (Endangered)

VU = sårbar (Vulnerable)

NT = nær truet (Near Threatened)

DD = datamangel (Data Deficient)

Figur 3. Blindurt (NT) er en av flere relativt utbredte rødlistearter i utredningsområdet. Her fotografert langs Grisungbekken nordøst for Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 7.8.2015.

3 RESULTATER

3.1 Områdebeskrivelse

Naturforholdene i Hjerkinns skytefelt er godt beskrevet av Reitan mfl. (2014), og det vises derfor her bare til sammendraget i denne rapporten: *”Utredningsområdet omfatter arealene innenfor grensene til Hjerkinns skytefelt med utvidelse mot sør og sørøst. Området ligger hovedsakelig i lågalpin- og mellomalpin sone, men inneholder også mindre areal i høgalpin sone, og noen områder ligger under skoggrensa. Geologien er variert med store kvartærgeologiske løsavsetninger og fjelltopper over 1600 moh. Berggrunnen består hovedsakelig av skyvedekker fra prekambrium og kambrium. Disse omfatter flere bergarter som gir opphav til et kalkrikt og næringsrikt jordsmonn.*

Karplantefloraen i utredningsområdet er særdeles artsrik. Det er registrert 358 arter innen utredningsområdet, der flere er sjeldne, og noen har en helt spesiell geografisk utbredelse i Norge. Andel kalkkrevende arter er høyt, og det er registrert 18 rødlistede karplanter etter den norske rødlisten for 2010. Vegetasjonen er typisk for middels rike og rike områder i fjellet med et stort spenn av naturtyper, hovedsakelig knyttet til rabber, heier, lesider, snøleier, rasmarker og myr.”

Videre viser Reitan mfl. (2014) til at kalkholdige bergarter dominerer sør og øst for ei linje mellom Kollas vestlige skulder i nord til Einøvlingseggen og Buahøin i sørvest, og at *”I de lavalpine områdene i Grisungdalen, Svånådalen og Storranden er bergartene stort sett dekket av store kvartærgeologiske avsetninger som stammer fra de harde og kalkfattige bergartene i Snøhetta-massivet. Dette påvirker vegetasjonen i området, som her er av en relativt fattig karakter. De kalkholdige bergartene går i dagen på Kollas vestsulder og i Einøvlingseggen, Einøvlingshøe, Buahøin og Grisungknatten, noe som her avspeiles ved en frodig og rik fjellvegetasjon. Kildeframspring og små bekker med grunnvann, som stammer fra rike bergarter, renner ut i Vålåsjøhøes sørsida og gir grunnlag for rik fuktmarksvegetasjon.”*

Feltregistreringer i 2015 nyanserer dette bildet noe. Også i Grisungdalen (særlig under Bratthøe og vest for Tverrfjellet), mellom Storranden og Svone og mellom Grisungbekken og Svone er det mange kildeframspring og små kildebekker som gir opphav til rikmyrer og kalkrike fuktsg. Det er også kalkrike fjellknauser og rasmarker på vestsida av Grøndalen (nord for linja Kolla-Buahøin), under Skredahøin og sørsida av Flathøin. Dette skyldes at det her er bånd med kalkholdig glimmerskifer, samt små ganger med amfibolitt og kalkspatmarmor.

3.2 Beitebetingete naturtyper

3.2.1 Beitebruk

Jora beitelag slipper omlag 2000 dyr på utmarksbeite. I 2013 var det snakk om 1867 sau og 148 storfe. Merking med radiobjeller har vist at mellom 60-70 % av sauene oppholder seg i kortere eller lengre tid i utredningsområdet i løpet av beitesesongen. I tillegg trekker om lag 40 storfe inn i Grøndalen (slippes på Grønsetra og Nysetra). Også Reindølen beitelag har sau innom utredningsområdet i løpet av sommeren, men dette er i hovedsak streifdyr (Lorentzen 2015).

Saltsteiner er satt ut ved Grisungen, langs veien mellom Geitberget og Grisungen og innerter Grisungdalen (mellom Vesllie og enden på vegen). Sauene trekker ofte til saltsteinene, og dette blir derfor områder som sauene oppholder seg mye i. Sammenliknet med omkringliggende fjellområder vurderes beitekvaliteten i utredningsområdet å være klart bedre, og en åpning for mer beite med storfe i skytefeltet vil gi en langt bedre utnyttelse av beiteressursene i området (Lorentzen 2015).

I perioden 2012-2015 har det pågått et prøveprosjekt med slipp av storfe i skytefeltet. Formålet er å få mer kunnskap om skytefeltet kan være egnet som storfebeite etter opprydding. Det blir undersøkt om storfe kan få i seg splinter eller andre metallfragmenter fra detonerte granater. Storfeet går en periode på innmarksbeite på Rollstadsætre før de slippes fritt i fjellet (Lorentzen 2015).

I tillegg beiter både villrein og moskus i området. Reinen bruker området i størst grad fra juli/august og til utgangen av mars. Skytefeltet er viktig som helårsbeite for Snøhettastammen, men vinterbeitet er spesielt viktig. Skytefeltet utgjør en relativt stor del av leveområdet for moskusstammen på Dovrefjell, som har økt fra 20 dyr på 1950-tallet til mellom 200 og 300 dyr i de siste årene (Line Andersen i e-post 14.4.2015).

Figur 4. Moskusfe beiter mye i lesider i lav- og mellomalpin sone i utredningsområdet. Her en okse langs Ringvgien ovenfor Lisynten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

3.2.1 Utbredelse av naturbeitemark

Utbredelsen av naturbeitemark i skytefeltet ble kartlagt i 2015. Mange steder viste det seg vanskelig å skille mellom velutviklet naturbeitemark, boreal hei (som finnes opp til tregrensa i skytefeltet) og beitepåvirkete lesider og fjellfukthei. Langs nedre deler av Grisungbekken og Svone var det flere elvesletter med mosaikk av naturbeitemark og rik boreal hei; typisk med naturbeitemark (med semi-naturlig eng) sentralt og gradvis overgang til lyngdominert boreal hei ut mot kantene.

De viktigste naturbeitemarkene i skytefeltet finner vi i tilknytning til setrer og felæger. På setervollen ved Vesllie er det godt hevdete tårrenger med flere kravfulle arter som indikerer langvarig bruk og magre jordbunnsforhold. Det samme gjelder ved Svånålægeret, men her er ikke beitetrykket like godt, og arealet med naturbeitemark er trolig i tilbakegang. Setervollen på Rollstadsætre er noe oppgjødslet, og selv om det her er semi-naturlig eng med godt beitetrykk, er lokaliteten artsfattig og uten kravfulle arter. Om dette skyldes tidligere gjødsling eller oppgjødsling pga. tilleggsforing og et større antall beitedyr på et begrenset areal over for lang tid er usikkert. Også de magre engene nord og vest for setra var artsfattige og uten spesielle naturverdier.

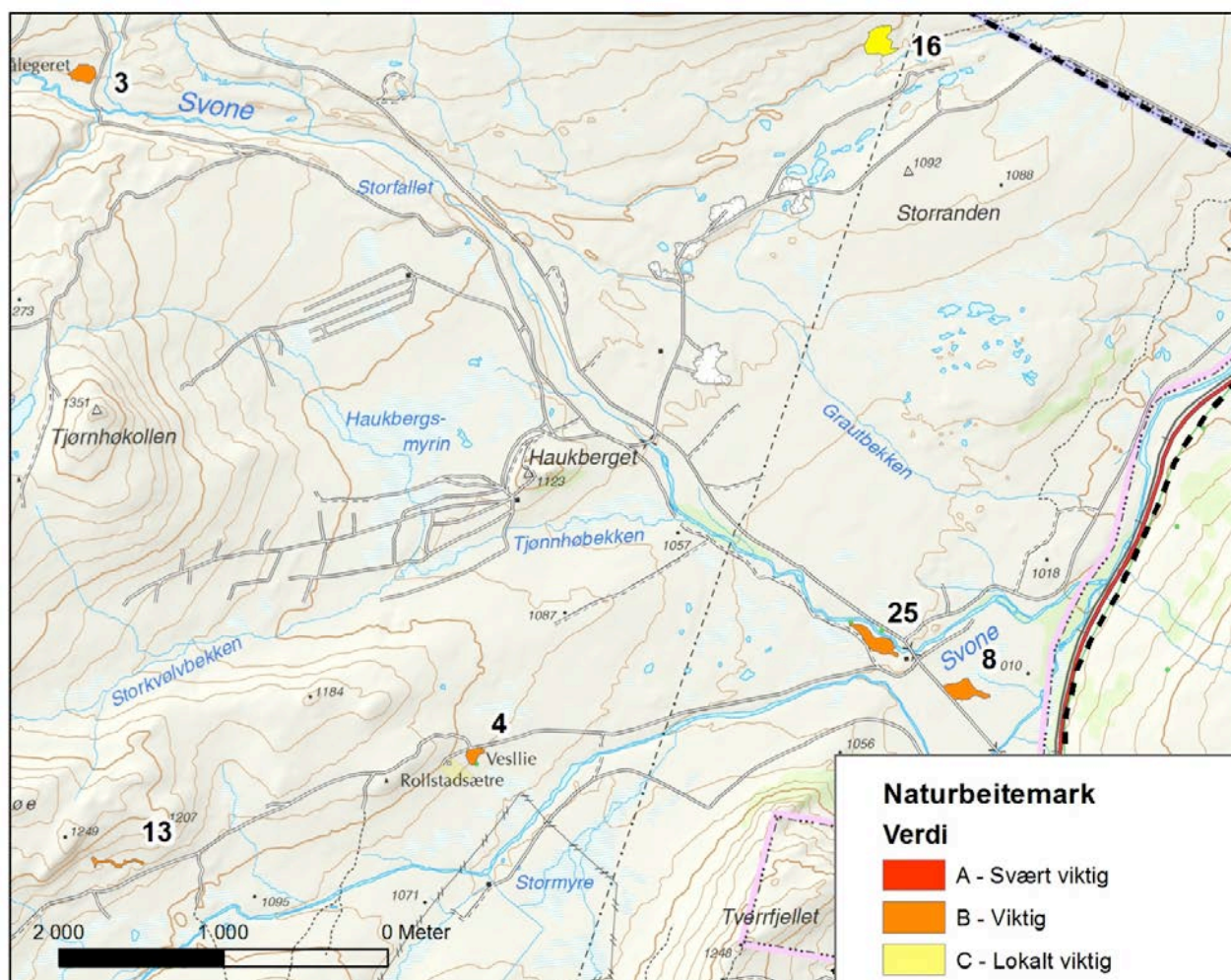
Koll-lægeret har heller ikke godt nok beitetrykk til at arealet med naturbeitemark vil opprettholdes over tid. De mer frodige vegetasjonstypene ned mot bekken som renner sør for lægeret har det tydelig skjedd en gjengroing i det siste. Men fortsatt har de sentrale delen og de noe brattere partiene i nedre del fin semi-naturlig eng med innslag av kravfulle beitebetingete arter.

Naturbeitemark opptrer ellers som småflekker i lavalpin sone og i nedre del av mellomalpin sone tilknyttet godt beitede elvesletter, grasrike lesider og grasrabber. I følgende områder var arealet av en slik størrelse at det ble skilt ut egne naturtypelokaliteter med naturbeitemark eller mosaikk av naturbeitemark og rik boreal (tørr)hei:

I) Omkring Veslefallet (2 lokaliteter)

II) Sør for Bratthøe

I tillegg finnes en rekke små arealer med semi-naturlig eng spredt i det meste av utredningsområdet, hovedsakelig under ca. 1200 moh. Disse er for små til å kvalifisere til viktige naturtypelokaliteter etter kriteriene i faktaark for naturtypen naturbeitemark (Bratli 2014).

Figur 5. Lokaliteter med naturbeitemark innenfor utredningsområdet, lokalitet 8 og 25 er mosaikklokaliteter med naturbeitemark og boreal hei.

3.2.2 Beitebrukens betydning for naturmangfoldet i området

Generelt er beitingen, både med husdyr og villrein/moskus, med på å skape større variasjon i naturtyper i utredningsområdet, inkludert forvaltningsprioriterte naturtyper som naturbeitemark og boreal hei. Beitingen fremmer utviklingen av engvegetasjon, og i områder hvor dyrene beiter mye har det over tid utviklet seg semi-naturlig eng med et relativt stort artsmangfold, inkludert flere rødlistearter. Rødlisteartene finnes også i opprinnelige naturtyper i skytefeltet, men beitebruken skaper flere habitater og aktuelle voksesteder for artene.

Beitet har over tid også bidratt til å skape mer variasjonen innenfor naturtypene som opptrer i området. Det er bla. en del artsrik engbjørkeskog i lia mellom vegen til Grisungen og Vålåsjøen/Hegglingen, samt mye beitede lesider og myrkanter med engvegetasjon.

Figur 6. Småspøte (NT) på Svånålægeret. Arten er ytterst konkurransesvak og vil trolig gå ut med svakere beitetrykk på vollen her. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Beiting med storfe har vist seg generelt å være positivt for naturmangfold, og dette skyldes særlig to forhold:

- 1) Storfe beiter ikke like selektivt som sau. Mens sauen gjerne skaper grasdominerte beiter pga. at den beiter selektivt på urter og unge skudd av gras, vil storfebeite gi mer urterike og artsrike enger.
- 2) Storfe beiter i langt større grad i våte områder enn sau. Dette vil gjøre at bla. vannkantsamfunn og våte fastmattemyrer med mye flaskestarr vil bli beitet i langt større grad enn tilfelle er nå, noe som kan forventes å ha en positiv effekt på artsmangfoldet i slike miljøer. Det er for eksempel antatt at rødlistearten huldrestarr (VU) responderer positivt på beite av flaskestarrganger i våt fastmattemyr (Larsen mfl. 2014). Selv om huldrestarr ikke har blitt funnet i skytefeltet, har området store arealer med egnet habitat for arten – og da særlig de store flaskestarrdominerte blautmyrene på Stormyre nedenfor Vesllie.

Opphør av utmarksbeite vil over tid føre til gjengroing av semi-naturlig eng, naturbeitemark og boreal hei med einer- og vierkratt/-hei. Prosessen vil gå over mange tiår i dette klimaet (tørt og kaldt), men artsmangfoldet vil sakte bli utarmet fra disse naturtypene. På de hardest beitede area-
lene kan det visstnok forventes en historisk sett kortvarig periode (10-20 år trolig) der flere av de mer kravfulle artene får en oppblomstring. Dette er i svensk litteratur kjent som den "älskliga fa-
sen", dvs. en fase hvor arter mobiliserer kraftig blomstring og frøsetting for å unngå å bli skygget ut
av større gras og urter. Når denne fasen er over, vil artsmangfoldet raskt reduseres, og dette ram-
mer først de konkurransesvake og kravfulle artene (slik som nøkleblommer, søter og marinøkler). De
mest verdifulle naturbeitemarklokalitetene er derfor avhengig av et godt beitetrykk (og fravær av
gjødsling) for å opprettholde artsmangfoldet og arealet med semi-naturlig eng over tid.

3.2.3 Betydning av beite for revegetering

Beitebruken i området vil også ha betydning for revegetering av inngrepsområder i skytefeltet. Beiting vil fremme utviklingen av engsamfunn og favorisere konkurransesvake arter som smalblade-
te gras og arter med blad i rosett ved grunnen, slik som bla. svever, fjellnøkleblom, marikåper og
blåklukke. Slik sett vil beiting bidra til økt artsmangfold også i områder som skal revegeteres i skyte-
feltet.

Figur 7. Fjellnøkleblom (NT) er godt tilpasset beite gjennom å ha bladene samlet i rosett helt trykt ned mot bakken. Dette gjør at den får en konkurransefordel på beitede arealer sammenliknet med arter som har blader oppetter stengelsen. Ved revegetering av arealer som har vært utsatt for inngrep – med mye naken jord, slik som her vest for Rollstadsætre, har den gode forutsetninger for å etablere store bestander. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

3.3 Supplerende naturtypekartlegging

3.3.1 Oppsummering

Supplerende naturtypekartlegging ble hovedsakelig utført gjennom utsjekking av områder som ut fra avstandsbedømming og berggrunnsgeologi ble antatt å ha forvaltningsprioriterte typer med interessant flora.

Det ble kartlagt i alt 30 nye lokaliteter med forvaltningsprioriterte naturtyper innenfor utredningsområdet sommeren og høsten 2015. I tillegg ble lokaliteten Geitberget reinventert, samtidig som det ble gjennomført supplerende kartlegging innenfor 8 lokaliteter registrert av Reitan mfl. (2014). Av disse 8 gis 4 lokaliteter ny beskrivelse i denne rapporten pga. enten vesentlig utvidelser eller innskrenkninger i avgrensning eller endret naturtype og verdi. Dette gjelder Tverrfjellet, Rollstadsætre (nå kalt Vesllie), Svånålægeret, Grøna nordøst for Skredalægeret (se Reitan mfl. 2014). Utover dette har også lokalitetene Grisungbekken, Grisungbekken sør, Skredahøin og Haukberget blitt befart. Dette har ført til en splitting av lokaliteten Grisungbekken, en utvidelse av lokaliteten Skredahøin i retning Flathøi og en innsnevring av serpentinelokaliteten Haukberget (men med supplerende artsregistreringer). Når det gjelder Grisungbekken sør er det kun snakk om supplerende artsregistreringer.

De 35 lokalitetene som beskrives i denne rapporten fordeler seg slik verdimesig: 7 svært viktige (A), 26 viktige (B) og 2 lokalt viktige (C). Lokalitetene 3, 4, 9, 17 og 23 foreslås å erstatte lokalitetene 21, 26, 33, 32 og 14 i Reitan mfl. (2014). Etter kartleggingene i 2015 forventes det fortsatt å være flere forvaltningsprioriterte naturtyper innenfor utredningsområdet som ikke er kartlagt, først og fremst rikmyrer. En mer detaljert kartlegging av Vålåsjøhøe, Buahøin, Einøvlingen og Einøvlingseggen (se Reitan mfl. 2014) ville trolig ført til en oppsplitting av lokalitetene med rik fastmark i fjellet i dette området.

Tabell 1. Verdivurdering av registrerte naturtypelokaliteter, viltlokaliteter og rødlisteforekomster i utredningsområdet.

Lok. nr.	Lokalitetsnavn	Naturtype(r)	Delnaturtype(r)	Verdi
1	Rollstadsætre vest	Erstatningsbiotop på berg og åpen jord/rikmyr/kilde	Åpen sand- og grusmark (40 %), åpen ekstremrik myr i høyreliggende områder (40 %), kilde (20 %)	B
2	Storfallet	Naturlig åpne sandområder	Sandskrenter, elvebredder og strender	B
3	Svånålægeret	Naturbeitemark	Fattig beitetørreng (70 %), rik beitetørreng (20 %), rik beitefukteng (10 %)	B
4	Vesllie	Naturbeitemark	Rik beitetørreng	B
5	Grisungbekken	Flommark/naturbeitemark	Rik grasflomsone (70 %), elveør (20 %), rik beiteeng (10 %)	B
6	Tverrfjellet sør	Rikmyr/rik fastmark i fjellet/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyreliggende områder (60 %), rik leside (30 %), kilde (10 %)	B
7	Veslefallet øst	Rikmyr	Åpen ekstremrikmyr i høyreliggende områder	B
8	Veslefallet SØ	Boreal hei/naturbeitemark	Rik boreal hei (70 %), rik beitetørreng (30 %)	B

Lok. nr.	Lokalitetsnavn	Naturtype(r)	Delnaturtype(r)	Verdi
9	Geitberget	Rik fastmark i fjellet	Rik leside (80 %), rik rabbe (20 %)	A
10	Vesle Geitberget	Rik fastmark i fjellet	Rik leside (90 %), rikt snøleie (10 %)	B
11	Tverrfjellet nord	Rik fastmark i fjellet	Rik leside (60 %), rik rabbe (40 %)	A
12	Stormyre	Rikmyr	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder	A
13	Bratthøe sør	Naturbeitemark	Rik beitefukteng (70 %), rik beiteeng (30 %)	B
14	Bratthøe øst	Rik fastmark i fjellet	Rik rabbe (70 %), rik leside (30 %)	B
15	Bratthøe SØ	Rikmyr/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (90 %), kilde (10 %)	B
16	Koll-lægeret	Naturbeitemark	Fattig beitetørreng (80 %), rik beitetørreng (20 %)	C
17	Kollberget	Rik fastmark i fjellet	Rik leside	C
18	Tverrfjellet	Rik fastmark i fjellet	Rik rabbe (80 %), rik leside (20 %)	A
19	Buaranden NØ	Rikmyr/kilde/rik fastmark i fjellet	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (80 %), kilde (10 %), rik leside (10 %)	A
20	Kurraren vest	Rikmyr	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder	B
21	Kurraren	Rik fastmark i fjellet/ skogbekkekløft	Rik leside (80 %), fjellskogsbekkekløft med lauvskog og/eller furuskog (20 %)	B
22	Kurraren NV	Rik fastmark i fjellet	Rik rabbe (70 %), rik leside (30 %)	B
23	Lispynten	Rik fastmark i fjellet	Rik rabbe	B
24	Veslefallet	Erstatningsbiotop på berg og åpen jord	Åpen sand- og grusmark	B
25	Veslefallet vest	Naturbeitemark/boreal hei	Rik beitetørreng (60 %), rik boreal hei /40 %)	B
26	Storranden sør	Rikmyr/kilde/flommark	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (70 %), kilde (20 %), rik grasflomsone (10 %)	B
27	Hegglingen nord	Dødisgrop	Dødisgrop med myrbunn (60 %), dødisgrop med temporær dam (40 %)	B
28	Geitberget SV	Rikmyr/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), rik leside (20 %), kilde (20 %)	B
29	Langranden SV	Rikmyr/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (80 %), kilde (20 %)	A
30	Langranden nord	Rikmyr/kilde/rik fastmark i fjellet	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (70 %), kilde (20 %), rikt snøleie (5 %), rik leside (5 %)	B

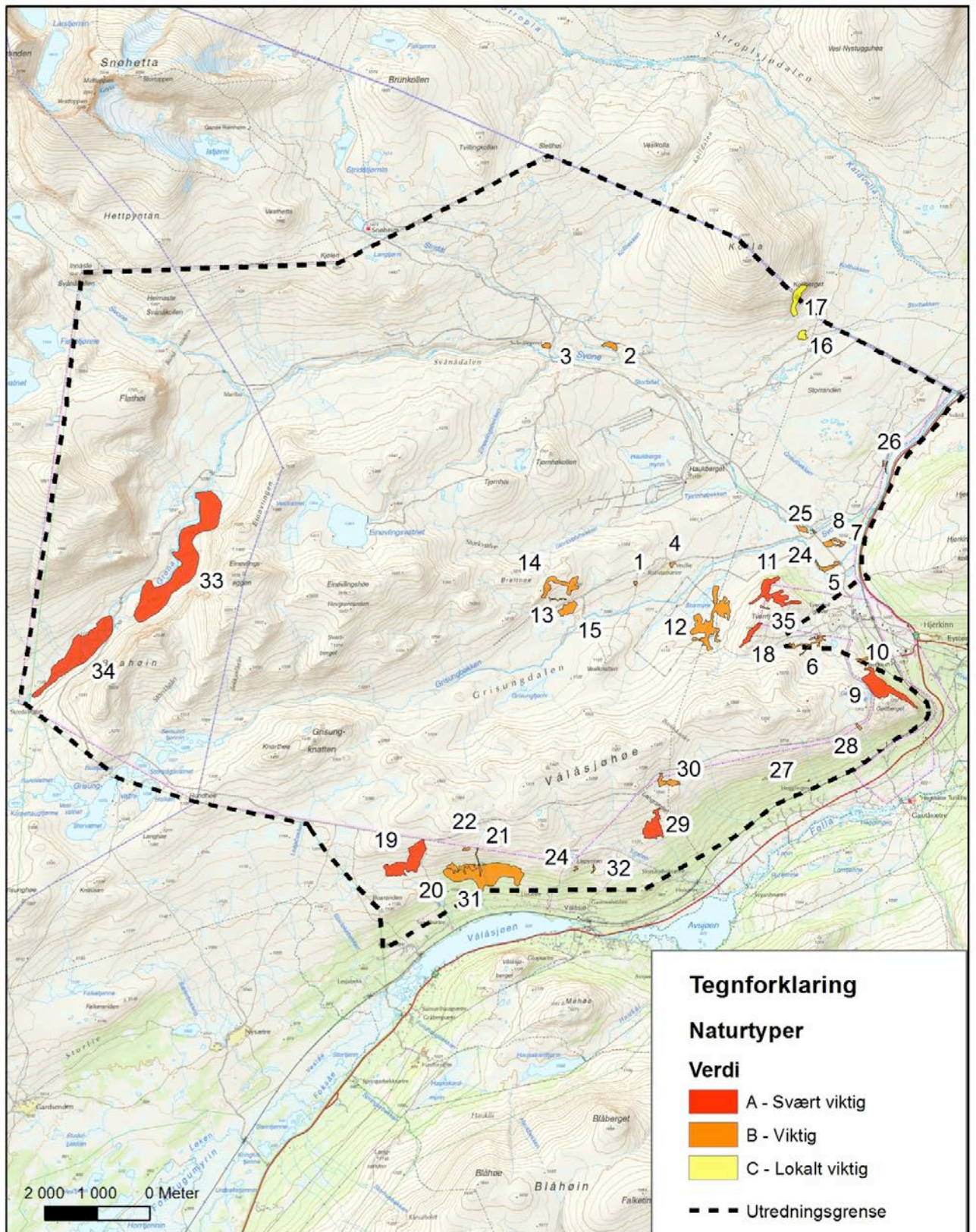

Lok. nr.	Lokalitetsnavn	Naturtype(r)	Delnaturtype(r)	Verdi
31	Vålåsjølia	Rik boreal lauvskog	Høgstaudebjørkeskog (80 %), lågurtbjørkeskog (20 %)	B
32	Lispynten SØ	Rikmyr/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), kilde (40 %)	B
33	Grøndalen nord	Naturlig åpne sandområder	Sandskrenter, elvebredder og strender	A
34	Grøna NØ for Skredalægeret	Kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti/elveslette	Meandrerende elveløp (20 %), tydelig flompåvirket kroksjø (20 %), tydelig flompåvirket flomdam (10 %), elveslette (50 %)	A
35	Tverrfjellet NV	Rikmyr/rik leside/kilde	Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), rik leside (40 %)	B

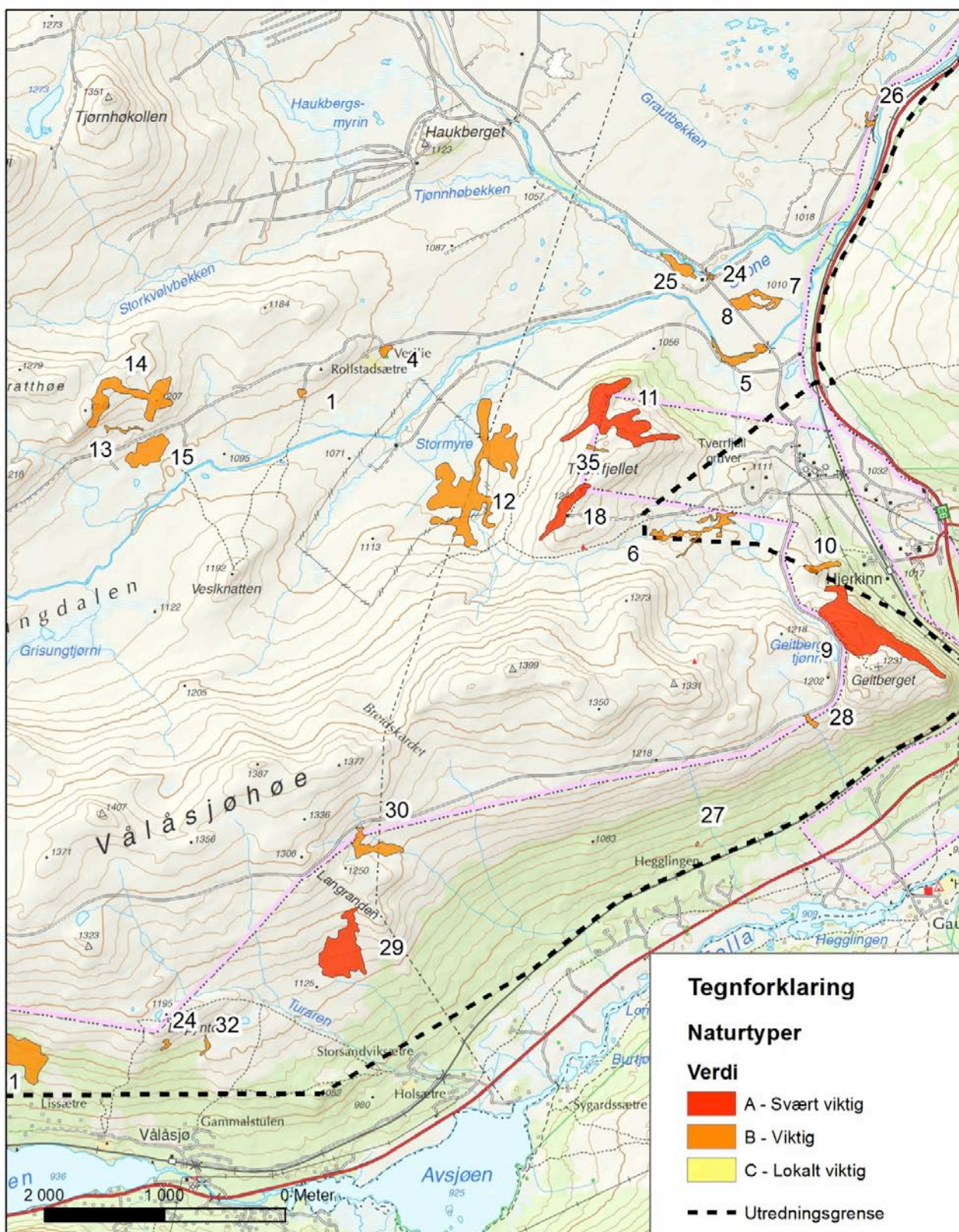
I tillegg ble det gjort noen nye artsfunn i tilknytning til 4 andre lokaliteter i Reitan mfl. (2014), og for de fleste av disse foreslås også ny avgrensning av lokaliteten (se figur 8).

Tabell 2. Lokaliteter med supplerende beskrivelse, artsfunn og/eller avgrensning. Lokalitetsnr. henviser til Reitan mfl. (2014).

Lok. nr.	Lokalitetsnavn	Naturtype(r)	Type supplement	Verdi
R15	Skredahøin	Rik fastmark i fjellet	Avgrensning (utvidet mot nordøst)	B
R25	Haukberget	Rik fastmark i fjellet	Avgrensning og nye artsfunn, ny verdisseting	B
R29	Grisungbekken sør	Palsmyr	Nye artsfunn, innspill til beskrivelse	A
R30	Grisungbekken	Erstatningsbiotop	Nye artsfunn, ny avgrensning og nytt navn (Grisungbekken vest)	B

Figur 8. Kartlagte naturtypelokaliteter i utredningsområdet til verneplan for Hjerkinn skytefelt. se også utsnitt i figur 9 som gir et noe bedre bilde av små lokaliteter i sørøstre del.

Figur 9. Utsnitt av naturtypekartet i området med fleste registreringer.

3.2.2 Lokalitetsbeskrivelser

Lokalitet 1: Rollstadsætre SV

Naturtype: Erstatningsbiotop på berg og åpen jord (40 %), rikmyr (40 %), kilde (20 %)

Delnaturtype: Åpen sand- og grusmark (40 %), åpen ekstremrik myr i høyereliggende områder (40 %), kilde (20 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 22.10.2015, basert på eget feltarbeid 6.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger sørvest for Rollstadsætre i Grisungdalen, i ei sør til sørøstvendt lise. Den omfatter partier med forstyrret mark på fine løsmasser og i tilknytning til kildeframspring. I nedre og vestre del er det myr og kilder som også er påvirket av inngrep. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer.

Figur 10. Forstyrret mark med rik eng på lokaliteten Rollstadsætre vest. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Denne vesle lokaliteten er kartlagt som erstatningsbiotop på berg og åpen jord, da de viktigste naturverdiene er knyttet til forstyrret åpen jord på sand og grus. Det er også innslag av ekstremrikmyr og rikkilde, men også disse er påvirket av inngrep og derfor også kartlagt som erstatningsbiotop. I den østre delen er det også arealer med preg av naturbeitemark og dermed engpreget erstat-

ningsbiotop. Vegetasjonstype her er rik beiteeng (finnskjeggdominert, men med innslag av flere basekrevende arter. I den vestre delen er det grunne og rike fastmatter med blankstarr-sotstarrmyr.

Artsmangfold

I engpartiene var det innslag av jåblom, bakkesøte, fjelltjæreblom, snøsøte, småsøte (NT), dvergjamne, harerug, fjelløyentrøst og fjellbakkestjerne. På mer eller mindre bar jord var det flere hundre rosetter med fjellnøkleblom (NT). Kildeframspringet hadde dominans av gulsildre, men det i kildemyra nedenfor bla. var en del grønnskurle og fjellnøkleblom på tuer, foruten hårstarr, bjørnebrodd, fjellfrøstjerne, fjelltistel og agnorstarr.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det er mest forstyrret mark på lokaliteten, både i form av traktorveger, kjørespor og flekkvis fjerning av jordsmonnlaget. Det er også kjørespor gjennom kildemyra, uten at dette har påvirket arts mangfoldet i vesentlig grad.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er mye rikmyr, kilder og små kildemyrer i dette området, samtidig som det også er en del forstyrret mark etter den militære virksomheten i skytefeltet.

Verdivurdering

I henhold til faktaark for naturtypen erstatningsbiotop på berg og åpen jord fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (4 daa), lav vekt på arts mangfold (2 NT-arter og ca. 15 kjennetegnende arter) og høy vekt på tilstand. Til sammen gir dette grunnlag for å sette verdien til viktig (B) på lokaliteten (minst middels vekt på to parametere).

Skjøtsel og hensyn

Arts mangfoldet på lokaliteten er trolig avhengig av en viss grad av forstyrrelse for å opprettholdes, særlig gjelder det arealer med engvegetasjon. Trolig er et ekstensivt beite nok til å bevare det på sikt.

Lokalitet 2: Storfallet

Naturtype: Naturlig åpne sandområder

Delnaturtype: Sandskrenter, elvebredder og strender

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 22.10.2015, basert på eget feltarbeid 6.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. I Artskart ligger det noen få artsfunn fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Snøheimveien mellom Haukberget og avkjøringen til Ringveien. Den består av en terrassert breelavsetning med åpen sand i terrassekanten, samt vegkantarealene langs Snøheimvegen. Berggrunnen i området er bygd opp av øyegneis og andre gneiser, men det er de mektige løsmassenes opphav som har størst betydning for floraen her, og disse kommer fra relativt fattige berggrunnsområder lenger nord. De åpne sandområdene er bratte og vender mot sør.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Spesielle sandområder har så langt ikke kommet inn i DN-håndboka om kartlegging av biologisk mangfold, men det er utarbeidet faggrunnlag for en egen handlingsplan for naturtypen (Ødegaard 2012). Sanddyne er den naturtypen i faktaarkene fra desember 2014 som ligger nærmest typen vi finner på lokaliteten, men denne typen inkluderer ikke åpen sandmark eller sanddyner i innlandet. Det er så vidt tendens til sanddyneoppbygging i vestre del av lokaliteten, men det er trolig begrenset med sandflukt i området. På mer stabil sandmark er det dyne-/sandhei med fjellkrekling som dominerende art. Etter inndelingen i faggrunnlaget for spesielle sandområder er det snakk om åpen naturlig sandmark av typen sandskrent på lokaliteten. Pga. denne mangelen i faktaarkene for naturtyper kartlegges lokaliteten foreløpig som åpne sandområder i henhold til faggrunnlaget for naturtypen. Vegkantene er også innlemmet i lokaliteten pga. at de henger sammen med den åpne sandmarka og har mindre partier med bar sand.

Figur 11. Terrassekanten ved Storfallet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Artsmangfold

Selve sandterrassen har svært få arter, der krekling og setermjelt synes å være pionerarter som stabiliserer sanda. Mogop (NT) ble funnet i områder med sluttet vegetasjon i den vestvendte skrånningen, ellers kan nevnes fjellbakkestjerne, aksfrytle og trefingerurt fra selve sandmarka. Langs Snøheimvegen var det mer artsrikt, og her ble både fjellnøkleblom (NT) og småsøte (NT) påvist; førstnevnte i store antall. For øvrig kan nevnes funn av snøsøte langs vegen. Det går en bekk i nedkant av sandskrenten, og på sandig våteng langs denne ble det registrert fjellsnelle, blankstarr, harerug, tvebostarr, fjellsyre og snipestarr. I 2001 registrerte Hannu Saarenmaa fløyselsringvinge, fjellringvinge, polarbergmåler og fjellmåler på lokaliteten (Artskart).

Bruk, tilstand og påvirkning

På toppen av sandterrassen er det en del forstyrret mark etter militær aktivitet, mest kjøring med beltevogn og lignende, men også noe uttak av sand. Selve sandmarka derimot hadde ikke spor etter inngrep. Langs vegen var det også en del kjørespor på vestsida. Det beiter moskus og sau i området.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Innovet i Grøndalen er det større områder med åpen sandmark, samtidig som artsrik forstyrret mark etter den militære virksomheten i skytefeltet og artsrike vegkanter er ganske vanlige i området.

Verdivurdering

Det foreligger som sagt ikke faktaark for naturtypen, og verdivurderingen må derfor baseres på skjønn. Lokaliteten er middels stor (27 daa), og selve sandmarka har begrenset artsmangfold. De fleste artsfunnene er gjort i vegkantene, og denne delen av lokaliteten kvalifiserer til verdi viktig (B). Dette vurderes også som en riktig verdi for sandmarka, da åpen sandmark er svært sjelden i innlandet.

Skjøtsel og hensyn

For selve sandskrenten vil inngrep være mest konfliktfylt, mens artsmangfoldet ellers på lokaliteten trolig er avhengig av en viss grad av forstyrrelse og beiting for å opprettholdes. Særlig gjelder det arealer med engvegetasjon langs vegen. Trolig er et ekstensivt beite nok til å bevare det på sikt.

Lokalitet 3: Svånålægeret

Naturtype: Naturbeitemark

Delnaturtype: Fattig beitetørreng (70 %), rik beitetørreng (20 %), rik beitefukteng (10 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 30.10.2015, basert på eget feltarbeid 6.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere naturtyperegistreringer fra lokaliteten i Naturbase, men lokaliteten er kort omtalt av Reitan mfl. (2014). Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Svånålægeret er et gammelt felåger langs Svone i ytre del av Svånådalen. Omkring bygningene på lægeret og ned mot Svone har det blitt utviklet naturbeitemark gjennom lengre tids beitebruk. Berggrunnen i området består av omdannet arkose, en relativt mineralfattig bergart. Også løsmassene i området har opphav i fattige bergarter lenger nord på Dovrefjell. Lokaliteten er sørvendt, og det er grunt morenedekke på knausene her.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturbeitemark med fattig beiteeng (finnskjegg-stivstarr-eng samt noe sølvbunke-eng) som dominerende delnaturtype. På grunnlendte knauser går det over i rik beitetørreng med flekkmure-sauesvingel-eng, mens det i sig er rikfukteng. I kantene og i skråninger er det mer beitepreget fjellhei med over 50 % lyng- og einerdekning, men lokaliteten ligger for høyt til at det blir riktig å ta ut dette som boreal hei.

Figur 12. Beitevoll nedenfor bygningene på Svånålægeret. Vegetasjonen her veksler mellom fattig og rik beitetørreng. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.12015.

Artsmangfold

Av rødlistearter ble bare fjellnøkleblom (NT) og småsøte (NT) funnet, men også relativt kravfulle arter som marinøkkel og dunkjempe (i dette høydelaget) ble påvist. Av andre arter kan nevnes kattefot, harerug, setermjelt, ryllik, fjelløyentrøst, blåklokke, slirestarr, flekkmure, fjelltistel, fjellfrøstjerne, fjellbakkestjerne, fjellfiol og småengkall. Reitan mfl. (2014) påviste også den uvanlige bisentriske arten tuearve på Svånålægeret.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, sannsynligvis også moskusfe i perioder. Beitetrykket sentralt på vollen er godt, gradvis noe svakere ut mot kantene.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Nærmeste større areal med naturbeitemark er ved Rollstadsætre/Vesllie, men det finnes også små arealer med naturbeitemark på godt beitede arealer langs Svone og langs Snøheimvegen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for naturbeitemark fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (14 daa), middels vekt på kjennetegnende arter (mer enn 20), lav vekt på rødlistearter (2 NT-arter) og høy vekt på både tilstand og påvirkning (i bruk, ikke gjødslet og ikke inngrep og fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn

Det vil være positivt for naturverdiene om det ble satt opp en saltstein i området. Den bør plasseres utenfor eller i utkanten av lokaliteten, slik man unngår oppgjødsling av arealer med semi-naturlig eng.

Lokalitet 4: Vesllie

Naturtype: Naturbeitemark

Delnaturtype: Rik beitetørreng

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 2.11.2015, basert på eget feltarbeid 6.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Lokalitetsbeskrivelsen og avgrensningen erstatter registreringen av lokaliteten Rollstadsætre i Naturbase (BN00042482, naturbeitemark, B). Reitan mfl. (2014) omtaler lokaliteten sammen med Rollstadsætre, men de fleste artsfunnene i deres beskrivelse skriver seg sannsynligvis fra Vesllie. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 13. Ei gammel og hul bjørk står i nedre, vestre del av setervollen. Denne delen av vollen har noe mer næringsrik eng enn de mest artsrike østre delene. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Vesllie ligger i ytre del av Grisungdalen innenfor tidligere Hjerkinnskytefelt og består av setervollen på den østre av de to setrene som ligger her (den vestre; Rollstadsætre, er ikke lenger inkludert i lokaliteten pga. oppgjødsling etter for intensiv bruk). Berggrunnen i området består av granat- og

hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Lokaliteten ligger i ei sørvendt li, og det er relativt grunt løsmassedekke her.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten består av naturbeitemark med rik beitetørreng, hovedsakelig flekkmure-sauesvingeleng, samt noe gulakseng. I vestre del noe mer næringsrikt og sterkere innslag av sølvbunke. De magreste, mest grunnlendte og tørreste partiene har størst artsmangfold, og disse finnes opp mot setervegen og i østre del.

Artsmangfold

Stedvis er det stor grasdominans, særlig arter som fjellgulaks, sauesvingel og sølvbunke, men urterike partier finnes også. På de tørre og sandige partiene opp mot setervegen er det mye marinøkkel og fjellmarinøkkel, samt en del bakkesøte, snøsøte og fjellnøkleblom (NT). Av andre arter kan nevnes snøbakkestjerne, småengkall, harerug, hvitmaure, ryllik, kattedot, fjellfrøstjerne, fjelltimotei og trefingerurt. En hul gammel bjørk står i nedre, vestre del av vollen. Reitan mfl. (2014) påviste også lodnerubloom, fjellveronika og mogop (NT) ved Vesllie/Rollstadsætre, men det er usikkert om dette er innenfor denne lokaliteten. Det er godt potensial for rødlistede beitemarksopper i en gunstig sesong.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området beites godt av sau på utmarksbeite, samt storfe og trolig også moskusfe i perioder. Beitetrykket er godt tilpasset vegetasjonen og artsmangfoldet på lokaliteten. Tidligere har nok et større areal rundt setervollen også hatt mer beitepreget vegetasjon. Engene er generelt magre, men trolig har det blitt tilført noe gjødsel nedenfor husene og i den vestre delen.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Nærmeste større areal med naturbeitemark er ved Svånålægeret og ved Veslefallet, men det finnes også små arealer med naturbeitemark på godt beitede arealer langs Svone og langs Snøheimvegen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for naturbeitemark fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (7 daa), middels vekt på kjennetegnende arter (mer enn 20), lav vekt på rødlistearter (1-2 NT-arter) og høy vekt på både tilstand og påvirkning (i bruk, ikke gjødslet og ikke inngrep og fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn

Det er ikke behov for å øke beitetrykket på lokaliteten. Av hensyn til naturverdiene er det viktigste at beitetrykket opprettholdes, og gjerne med et sterkere innslag av storfe for å redusere grasdominansen, samt at inngrep og gjødsling unngås. Dersom arealet gjerdes inn bør det beites ekstensivt med storfe (uten tilleggsforing).

Lokalitet 5: Grisungbekken

Naturtype: Flommark (90 %), naturbeitemark (10 %)

Delnaturtype: Rik grasflomsone (70%), elveør (20 %), rik beiteeng (10%)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 6.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i til-

knytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Grisungbekken fra nord for Tverrfjellet og ned til brua hvor Snøheimvegen krysser bekken. Den består av flomsonene på begge sider av bekken, samt et mindre tilgrensende areal med naturbeitemark i øvre del. Bekken renner rolig mot øst på denne strekningen. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, og løsmassene er i hovedsak finkornete elveavsetninger, iblandet en del stein og grus.

Figur 14. Rike flomsoner med kildeutslag og små ekstremrike fastmatter i ei bakevje langs Grisungbekken. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rik grasflomsone er viktigste naturtype, med mindre innslag av elveør samt noe forstyrret mark i vestre del. I naturbeitemarkdelen er det flekkmure-sauesvingel-eng og finnskjegg-eng, i tillegg til noe rik beitefukteng med innslag av rikmyrsarter.

Artsmangfold

I den rike flomsona er det elveørvegetasjon med gulsildre og fjellsyre som dominerende arter ytterst, mens det på mer stabilisert mark er fuktig engpreget vegetasjon med innslag av arter fra ekstremrikmyr og rik kilde slik som gullmyrklegg, sotstarr, hårstarr, agnorstarr, kastanjesiv, finnmarksiv, hodestarr og småsivaks. I tillegg vokser smalnøkleblom, fjelltjæreblom, bjønebrodd, blåmjelt, småsøte (NT), fjellsnelle, tvebostarr, tvillingsiv, fjellstarr, bleikstarr, hvitmaure, svarttopp, smårørkvein, fjellfrøstjerne, harerug, jåblom, fjelløyentrøst, rødsildre, kongsspir og rosenrot i flomsona. Verken kongsspir eller hodestarr er tidligere påvist innenfor skytefeltet. På naturbeitemarka

ble mange av de samme artene registrert, samt småengkall, fjelltistel, fjellbakkestjerne, dvergjamne, setermjelt, marinøkkel, bakkesøte og aksfrytle.

Figur 15. Hodestarr ble funnet like ovenfor brua over Grisungbekken. Arten er ikke tidligere påvist i Hjerkinnskytefelt. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, i mindre grad også storfe og moskusfe. Beitetrykket er svakt og arealet med naturbeitemark er i langsom gjengroing. I vestre del har det blitt foretatt mindre inngrep ned mot elva i tilknytning til aktiviteten i skytefeltet.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er mindre arealer med rike flomsoner langs både Grisungbekken og Svone i dette området, men dette er det største og mest verdifulle arealet som ble registrert i 2015.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for flommark fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (28 daa), tilstand (intakt flomregime) og påvirkning (under 10 % påvirket av inngrep og ingen fremmede arter), middels vekt på typevariasjon (2 delnaturtyper) og lav vekt på artsmangfold (1 NT-art). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (minst middels vekt på 3 parametere).

Skjøtsel og hensyn

Av hensyn til naturverdiene må det ikke skje ytterligere inngrep. Beitetrykket kan med fordel økes, og gjerne med mer innslag av storfe.

Lokalitet 6: Tverrfjellet sør

Naturtype: Rikmyr (60 %), rik fastmark i fjellet (30 %), kilde (10 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), rik leside (30 %), kilde (10 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 28.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger sørvest for Tverrfjellet gruver, langs en bekk som går i dalsøkket mellom Tverrfjellet og Vålåsjøhøe. Den består av flere smale myrer med lesidevegetasjon mellom og langs bekken. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, og det er djup morene i denne nordøstvendte fjellsida.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Grunne bakkemyrer med både ekstremrike sotstarr-matter og våtere og mindre kalkrike strengstarr-flaskestarr-matter. Kildene er rike gulsildrekilder, mens det er flekkmure-harerug-eng i de rike lesidene. Også smale dalganger med relativt godt beitet lågurteng finnes.

Figur 16. Myrtust (NT) ble funnet på to steder innenfor lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Artsmangfold

I de rike kildene ble det i tillegg til gulsildre registrert sotstarr, tvebostarr, blankstarr, tvillingsiv, hårstarr, småsivaks, rynkevier, stjernesildre, myrsauløk, agnorstarr, fjellrapp, bjørnebrodd og

kastanjesiv. De samme artene gikk også inn på myrflater, sammen med fjelltistel, fjellfrøstjerne, myrtust (NT, 2 funn), dvergjamne, slirestarr og jåblom. I lesideengene ble i tillegg fjellbakkestjerne, marinøkkel, aksfrytle, kattedot, fjellstarr, fjellsnelle (langs bekken) og flekkmure notert.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite. Bekken er rettet ut på en strekning innenfor lokaliteten, sannsynligvis utført av Forsvaret i tilknytning til skytefeltvirksomheten.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr og rike lesider er vanlig i denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige rikmyrer i Grisungdalen og rike lesider på Tverrfjellet og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (41 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og det er da grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (intakt myr over skoggrensa under 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 7: Veslefallet øst

Naturtype: Rikmyr

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 28.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger mellom Svone og Grisungbekken, øst for Veslefallet – nord for Tverrfjellet gruve. Den grenser til en lokalitet med boreal hei og naturbeitemark i vest (Veslefallet SØ) og omfatter smale flatmyrer mellom fattig fjellhei. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, og løsmassene under det tynne torvlaget er djup morene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Flate rikmyrer med veksling mellom klubbstarr-sveltull-matter og blankstarr-sotstarr-matter. Også mindre arealer med våte flaskestarr-dominerte fastmatter og strengstarr-dominerte mykmatter finnes på lokaliteten.

Artsmangfold

Av ekstremrikarter er agnorstarr, sotstarr og gulsildre vanlige, mens det ble gjort 3 funn av myrtust (NT). For øvrig ble gullmyrklegg, myrsauløk, tvebostarr, bjørnebrodd, småsivaks, fjellfrøstjerne, tvillingsiv, dvergjamne og hvitmaure notert, samt stormakkmose. Kartleggingen foregikk seint på sesongen, og andre rikmyrsarter kan ha blitt oversett.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep eller kjøreskader på myra. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, i mindre grad også storfe og moskusfe.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig i denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige rikmyrer i Grisungdalen og omkring Tverrfjellet og Storranden.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (15 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger under skoggrensa, og det er da grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (intakt myr under skoggrensa med ekstremrik vegetasjon vanlig), men da lokaliteten også inneholder mindre arealer med middels kalkrik myr og for øvrig har et begrenset artsmangfold, settes verdien ned til viktig (B).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 8: Veslefallet SØ

Naturtype: Boreal hei (70 %), naturbeitemark (30 %)

Delnaturtype: Rik boreal hei (70 %), rik beiteeng (30 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 28.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger vest for Snøheimvegen og mellom Svone og Grisungbekken nord for Tverrfjellet gruve på Hjerkinnsletta. Den omfatter et relativt godt beitet areal med hei og semi-naturlig eng på sletta mellom disse to elvene. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, og løsmassene er djup morene og finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rik boreal hei, mest fukthei – men også mindre arealer med veldrenerte hei. Særlig fuktheia er artsrik og med tydelig beitepreg. Lokaliteten ligger nær skoggrensa, men opp mot Tverrfjellet går bjørkeskogen mer enn 100 m høyere enn høydenivået for lokaliteten (1010 moh.), og det er vurderes derfor som riktig å kartlegge den som boreal hei. Sentralt og nærmest Snøheimvegen er det utviklet naturbeitemark (rik beiteeng) på de best beitede arealene. Vegetasjonstypen på naturbeitemarka er en rik utforming av gulaks-finnskjegg-eng.

Artsmangfold

I naturbeitemarkspartiene ble det registrert arter som bakkesøte, snøsøte, dvergjamne, blåklokke, slirestarr, småengkall, kattedot, fjellnøkleblom (NT), harerug, fjelltjæreblom, seterfrytle og jåblom. Mange av de samme artene går også inn i den boreale heia (bla. fjellnøkleblom), og i fuktheia også myrtust (NT), hårstarr, fjellfrøstjerne, fjelltistel, finnmarkssiv og aksfrytle.

Figur 17. Bladrosett av fjellnøkleblom (NT), som var vanlig på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, i mindre grad også storfe og moskusfe. Beitetrykket er svakt og arealet med naturbeitemark er i langsom gjengroing. Det ble ikke registrert inngrep eller kjøreskader på lokaliteten.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere lokaliteter med boreal hei og naturbeitemark i nærheten, bla. langs Svone ovenfor Veslefallet, samt langs Grisungbekken.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for boreal hei fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (20 daa), artsmangfold (2 NT-arter) og høy vekt på tilstand (åpen mark) og påvirkning (ekstensivt beitet, del av utmarksområde som samarbeites av flere husdyrslag). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (minst middels vekt på alle 4 parametere).

Skjøtsel og hensyn

Beitetrykket kan med fordel økes, og gjerne med mer innslag av storfe. Det bør vurderes å sette ut saltstein mellom denne lokaliteten og lokaliteten med boreal hei/naturbeitemark ovenfor Veslefallet.

Lokalitet 9: Geitberget

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik leside (80 %), rik rabbe (20 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 2.11.2015, basert på eget feltarbeid 7.8., 18.8. og 18.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Lokalitetsbeskrivelsen og avgrensningen erstatter registreringen av lokaliteten Geitberget i Naturbase (BN00042443, kalkrike områder i fjellet, A). Lokaliteten er også omtalt av Reitan mfl. (2014). Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 18. Fjellhvitkurle ble funnet et par steder i i Geitbergets nordskrent. Tidligere oppgitte funn av hvitkurle (NT) fra Geitberget antas å være fjellhvitkurle. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Geitberget ligger sør for Hjerkinns stasjon, og lokaliteten omfatter de bratte nord- og østvendte lisidene mot E6 og Hjerkinns, samt deler av toppområdet og lisider med små rasmarker mot Ringvegen på nordsida av selve Geitberget. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Løsmassedekkets mektighet varierer, men er gjennomgående tynt på lokaliteten. I skrentene ned mot Hjerkinns stasjon er det svært lite løsmasser i øvre del.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten består av kalkrike lesider med bergskrenter og bergknauser – dels også små rasmarker, samt rike rabber og rike sig på toppen av Geitberget. Det er også innslag av fattigere rabber med

mer løsmasser, dominert av fjellkrekling og rabbesiv. I lesidene er det veksling mellom fleckmure-harerugeng og finnskjegg-fjellgulaks-eng. Små, tidlig utsmeltede musøresnøleier finnes også. De rike sigene på toppen munner ut i små, grunne og ekstremrike bakkemyrer av blankstarr-sotstarr-typen.

Figur 19. Blomstrende tvillingsiv i de rike lesidene i nordøstskrenten av Geitberget. Forsvarsbyggs område ved Hjerkinns bakgrunnen.

Artsmangfold

De mest artsrike partiene er i de nord- og østvendte brattskrentene ned mot E6 og Hjerkinns stasjon. I de rike sigene og på rikmyra på toppen ble arter som dubbestarr, gulsildre, trillingsiv, tvillingsiv, myrtust (NT), hårstarr, gullmyrklegg, rødsildre, bjørnebrodd, småvier og rynkevier registrert. Størst arts mangfold var det på bergknauser, inn mot berggrøtter og i skårer. Her ble det gjort flere funn av grannsildre (NT), grynsildre (NT) og ullbakkestjerne (NT). I tillegg ble antatt knutshørapp (VU) registrert med noen få individer i nedre deler av bergskrenten. For øvrig kan nevnes skåresildre, bergstarr, fjellhvitkurle, svartstarr, fjellskrinneblom, snøbakkestjerne, svartaks, fjellfiol, knoppsildre, tuesildre, moselyng, skredrublom, hornløvetann, fjellveronika, rabbetust, bakkesøte og blåmjelt fra dette området. På rabbene ble det mogop (NT) påvist, mens småsøte (NT) ble funnet langs og i nærheten av traktorvegen opp mot toppen. I ei sørvestvendt rasmare ned mot Ringveien var det mye bakkesøte, samt en del blankbakkestjerne (regionalt uvanlig), dvergmispel, mogop, marinøkkel, snøsøte, bergveronika, snømure (svakt bisentrisk) og fjellnøkleblom (NT).

Geitberget er en klassisk botanisk lokalitet på Dovrefjell, og av gamle funn kan nevnes høyfjellsklokke (NT), alperublom, gullrublom (NT), dvergssyre (NT), blindurt (NT), snøsoleie (NT) og fjellmarinøkkel. Det registrerte funnet av hvitkurle (NT) dreier seg trolig om fjellhvitkurle. Noen av disse artene kan ha gått ut pga. inngrepene på toppen av Geitberget.

Figur 20. Ullbakkestjerne i rasmarka under nordsida av Geitberget. Foto: Bjørn Harald Larsen 17.8.2018.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det går en traktorveg fra Ringvegen og opp til toppen av Geitberget, og på toppen er det satt opp et par bygninger i tilknytning til Forsvarets virksomhet. Rundt bygningen og masta på toppen er det flere mindre inngrep. Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Tverrfjellet, Vålåsjøhøe, Buahøin og Einøvlingen/Einøvlingseggen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (210 daa), artsmangfold (mer enn krav for både rødlistearter, unisentrisk/bisentrisk arter og kalkkrevende/kjennetegnende arter) og tilstand (KA 5-6 jf. NiN 2.0), middels vekt på typevariasjon (2 delnaturtyper) og lav vekt på påvirkning (en del preget av ferdsel på tunge kjøretøy og tekniske inngrep). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (høy vekt på artsmangfold).

Skjøtsel og hensyn

Avvikling av den militære aktiviteten bør skje gjennom naturlig revegetering uten flytting av masser. For øvrig bør også nye inngrep unngås. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 10: Vesle Geitberget

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik leside (90 %), rikt snøleie (10 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 2.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger vest for Hjerkinns stasjon og omfatter de relativt lave og nordvendte brattskrentene mellom jernbanen og Ringvegen. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Det er sparsomt med løsmasser på lokaliteten, mest finkornet morene og størst mektighet i nedre del av lokaliteten (i snøleiet).

Figur 21. Rik lesidevegetasjon under Vesle Geitberget. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rike skrenter, bergknauser og berggrøtter nedenfor toppen av Vesle Geitberget, kartlagt som rik leside, samt et lite areal med rikt snøleie i nedre, vestre del. Det dreier seg mest om lesider med god snøbeskyttelse på veldrenert mark med lågurteng, i tillegg til rike sig, fuktenger og snøleiesamfunn.

Artsmangfold

Fuktige partier, både leside og kildeinfluert snøleie, var mest artsrike og hadde arter som gullmyrklegg, fjellfiol, fjelltistel, gulsildre, rynkevier, fjellstarr, fjellfrøstjerne og rødsildre. På bergknauser, i berggrotta og på veldrenert mark ble det registrert dvergjamne, fjellmarikåpe, fjellskrinneblom, fjellsveve, vardefrytle, fjellkattfot, blindurt (NT), småsøte (NT), knoppsmåarve, flekkmure, svartaks, fjellveronika og ullbakkestjerne (NT).

Figur 22. Småsøte (NT) ble registrert flere steder på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Geitberget, Tverrfjellet og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter) og middels vekt på arts mangfold (3 NT-arter og 1 VU-art), tilstand (KA 4-5 jf. NiN 2.0), størrelse (13 daa) og typevariasjon (2 delnaturtyper). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (middels vekt på arts mangfold og kalkinnhold).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 11: Tverrfjellet nord

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik leside (60 %), rik rabbe (40 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 2.11.2015, basert på eget feltarbeid 17. og 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 23. Frodig høgstaudevegetasjon inn mot berggrotta i nedre del av lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten omfatter de nordlige delene av Tverrfjellet, som ligger nordvest for Hjerkinns stasjon på Dovrefjell. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Topografien varierer mye innenfor lokaliteten, men hovedsakelig er det snakk om nordvendte lesider og bergskrenter, samt en del vestvendte rabber. Generelt er det tynt morenedekke på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Dette er en lokalitet med vekslende mellom rike lesider og rike rabber, samt noe bergknauser og nordvendt rasmark. Den består av flere nordvendte fjellskråninger med knauser, berghyller og skårer med god snøbeskyttelse. Her er det hovedsakelig lågurteng (flekkmure-harerugeng), i tillegg

til små partier med frodig høgstaudevegetasjon, rike sig og små musøresnøleier. På rabbene mot nord er det parier med reinrosehei, og flere små deflasjonsflekker.

Figur 24. Ullbakkestjerne (NT) i skrenten nord på Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Artsmangfold

I de nordvendte skråningene, på berghyller og i berggrøtter, ble kravfulle arter som snøsøte, småsøte (NT), gullmyrklegg, snømore (svakt bisentrisk), marinøkkel, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom (NT), blindurt (NT), bergstarr, fjelltistel, knoppsildre, fjellnøkleblom (NT), mogop (NT), reinmjelt, rødsildre, blåmjelt, tuesildre, grynsildre (NT), grannsildre (NT), dvergsoleie, bergveronika, dvergmispel, ullbakkestjerne (NT) og fjellskrinneblom funnet. I tillegg ble den bisentriske og sjeldne arten stutt-småarve (NT) sannsynligvis påvist. Det ble gjort flere funn av alle de andre påviste rødlisteartene, og særlig fjellnøkleblom var vanlig. Til sammen 6 delpopulasjoner av blindurt ble funnet i den østre delen av lokaliteten. I reinroseheiene ble det registrert bla. mogop, norsk vintergrønn, fjellnøkleblom og marinøkkel. For øvrig kan nevnes sotstarr, fjellkattfot, rynkevier, snøbakkestjerne, svartstarr, gulsildre og fjellveronika fra lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. sørvestre del av Tverrfjellet, Geitberget, Vesle Geitberget og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter), artsmangfold (6 NT-arter og 2 bisentrisk arter, over 20 kalkkrevende arter), tilstand (KA 5-6 jf. NiN 2.0), størrelse (156 daa) og typevariasjon (3 delnaturtyper). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (høy vekt på alle parametere).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 12: Stormyre

Naturtype: Rikmyr

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 6. og 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger i Grisungdalen mellom Vesllie og Tverrfjellet og består av store åpne myrflater i slakt til relativt bratt hellende terreng (nord- og vestvendt). Berggrunnen i området består av gran- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer.

Figur 25. Fra de store åpne myrflatene med flasketarrdominans i nedre del av lokaliteten, Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten omfatter de delene av det store myrområdet mellom Vesllie og Tverrfjellet som har ekstremrik vegetasjon. Det er for det meste snakk om ekstremrik, grunn fastmattemyr av blankstarr-sotstarr-type, samt noe våtere fastmatter og små mykmattepartier med flaskestarr og strengstarr. I nedre deler er det mest langs bekker og sig det er ekstremrik vegetasjon. Mot nord og øst går det over i flattere og djupere flaskestarrdominert myr som ikke er inkludert i lokaliteten.

Artsmangfold

Av påviste arter kan nevnes myrtust (NT, 3 funn), sotstarr, gullmyrklegg, agnorstarr, myrsauløk, trillingsiv, fjelltistel, svarttopp, fjellfrøstjerne, bjørnebrodd, kornstarr, hårstarr, jåblom og tvebstarr. Enkeltebekkasin ble skremt opp og heilo varslet på myra.

Bruk, tilstand og påvirkning

I kanten av lokaliteten mot vest/sørvest er det satt opp et gjerde mot områder hvor det har vært stor militær aktivitet. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, i mindre grad også storfe.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig innenfor denne delen av gamle Hjerkinnskytefelt, og det finnes mye rikmyr også i nærliggende områder på østsida av E6 (Gåvålia, rundt Hjerkinnholen mv.).

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (275 daa), tilstand/hydrologi (intakt hydrologi, svake kjørespor) og kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (intakt myr over skoggrensa på mer enn 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting er positivt, og gjerne med et større innslag av storfe slik at også flaskestarrpartier beites mer. Gjerdet mot sør/sørvest bør tas ned for å gi enklere tilgang for beitedyr.

Lokalitet 13: Bratthøe sør

Naturtype: Naturbeitemark

Delnaturtype: Rik beitefukteng (70 %), rik beiteeng (30 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere naturtyperegistreringer fra lokaliteten i Naturbase. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger ovenfor vegen innover Grisungdalen under Bratthøe. Den består av godt beitede og rike enger i små dalganger med tilførsel av grunnvann fra sidene. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Lokaliteten ligger i en sørvendt fjellskråning, og det er tynt løsmassedekke (morene).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturbeitemark med rik beitefukteng er under tvil valgt som naturtype og delnaturtype. Det er snakk om ei rik leside, der det er godt beitede arealer i små, lave dalganger mellom morenerygger (med små kildeutslag i kantene). Dette gjør at det har utviklet seg engpreget vegetasjon her, men den skiller seg relativt lite ut fra annen beitepåvirket lesidevegetasjon i området. Imidlertid er det her bedre beitetrykk enn nærliggende lesider med flekkmure-harerug-eng, trolig pga. urterik vegetasjon.

Artsmangfold

Vegetasjonen veksler mellom kildepåvirket, kalkrik sigvegetasjon og mer veldrenert eng. I fuktsig og frisk-fuktig eng opptrer gulsildre, gullmyrklegg, jåblom, rynkevier, svarttopp, myrtust (NT), hårstarr, sotstarr og slirestarr. I tørrere eng ble mogop (NT), bakkesøte, snøsøte, fjellbakkestjerne og marinøkkel registrert. Fjellnøkleblom (NT) var vanlig i begge typene.

Figur 26. Godt beitet lesideeng i langstrakte forsenkninger under Bratthøe, med preg av naturbeitemark og semi-naturlig eng. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein. Det kommer en traktorveg opp fra vegen i Grisungdalen, men det er bare svake kjørespor på lokaliteten.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Nærmeste større areal med naturbeitemark er ved Rollstadsætre/Vesllie og Svånålægeret, men det finnes også små arealer med naturbeitemark på godt beitede arealer langs Svone og langs Snøheimvegen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for naturbeitemark fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (6 daa), middels vekt på rødlistearter (3 NT-arter) og høy vekt på både tilstand og påvirkning (i bruk, ikke gjødslet og ikke inngrep og fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (minst middels vekt på størrelse, tilstand/påvirkning og på rødlistearter).

Skjøtsel og hensyn

Det vil være positivt for naturverdiene om det ble satt opp en saltstein i området. Den bør plasseres utenfor eller i utkanten av lokaliteten, slik man unngår oppgjødsling av engarealer.

Lokalitet 14: Bratthøe øst

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik rabbe (70 %), rik leside (30 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 27. Under den østre toppen var det veksling mellom rik leside og rik rabbe, bla. med mye fjellnøkleblom (NT) og bakkesøte. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Bratthøe ligger på nordsida av Grisungdalen, øst for Einøvlingvatnet. Lokaliteten omfatter toppområdene på to topper vest-sørvest for selve Bratthøe, samt rasmarker og lisider mot sør under disse. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Topografien varierer mye innenfor lokaliteten, men for det meste er snakk og bratte sørvendte fjellskråninger og flatere toppområder. Generelt er det tynt morenedekke på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

På sørsida av toppområdene er det rike lesider og rasmarker, til dels også rike rabber (særlig nedenfor den østre toppen), mens det er rike rabber på selve toppene. Rasmarkene er tørre og svakt kalkrike (fjellmarikåpe-fjelltimotei rasmarks-/lesideeng), mens rabbene i sørøst og toppområdene er klart kalkrike (innslag av reinrosehei).

Artsmangfold

I rasmarka under den vestre toppen ble mogop (NT), fjellkattfot, trefingerurt, snøbakkestjerne, fjellbakkestjerne, fjellsmelle, dverggråurt, aksfrytle, fjellveronika, bergveronika, fjellgulaks og fjellsyre notert. På toppområdet, bla. i reinrosehei, stod snømure (svakt bisentrisk), marinøkkel, mogop, snøsøte, bergstarr, flekkmure, rabbetust og fjellsveve, mens det på rike rabber og sig nedenfor den østre toppen ble registrert fjellfrøstjerne, bakkesøte, fjellnøkleblom (NT, vanlig), gullmyrklegg, snøsøte, rødsildre, mogop (vanlig) og snømure.

Figur 28. Bakkesøte under den østre toppen. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Tverrfjellet, Geitberget, Vesle Geitberget, Vålåsjøhøe, Einøvlingen og Einøvlingseggen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter) og størrelse (102 daa) og middels vekt på artsmangfold (2 NT-arter og en svakt bisentrisk art), tilstand (KA 4-5 jf. NiN 2.0) og typevariasjon (2 delnaturltyper). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (middels vekt på artsmangfold og tilstand).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 15: Bratthøe SØ

Naturtype: Rikmyr (90 %), kilde (10 %)

Delnaturltype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (90 %), kilde (10 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger i Grisungdalen under Bratthøe og består av bakkemyrer og kilder i en sørvendt fjellskråning. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmer-skifer. Det er tynt morenedekke i området.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rike kilder og kildemyrer dominerer vegetasjonsbildet på lokaliteten. Kildemyrene går over i grunne ekstremrike myrflater med grunne fastmatter av blankstarr-sotstarr-type. Det er snakk om gulsildrekilder og kildemyrer med dominans av gulsildre og sotstarr.

Artsmangfold

Av påviste arter kan nevnes myrtust (NT, 4 funn), gullmyrklegg, agnorstarr, brudespore, trillingsiv, fjelltistel, svarttopp, fjellfrøstjerne, rynkevier, bjørnebrodd, kornstarr, hårstarr, jåblom og tvebo-starr. I myrkantene gikk også fjellbakkestjerne, svartstarr, harerug, aksfrytle, slirestarr og grønnskurle inn.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig innenfor denne delen av gamle Hjerkinns skytefelt, og det finnes mye rikmyr også lenger ut i Grisungdalen.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (56 daa), tilstand/hydrologi (intakt hydrologi, svake kjørespor) og kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (intakt myr over skoggrensa på mer enn 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig). Men trolig er arealet med rikmyr reelt under 50 daa, og verdien settes derfor ned til viktig (B).

Figur 29. Gulsildrekilde i øvre del av lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr og moskusfe/villrein pattedyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 16: Koll-lægeret

Naturtype: Naturbeitemark

Delnaturtype: Fattig beitetørreng (80 %), rik beitetørreng (20 %)

Verdi: Lokalt viktig – C

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 3.11.2015, basert på eget feltarbeid 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere naturtyperegistreringer fra lokaliteten i Naturbase. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger sørøst for Kolla og Kollberget, innenfor tidligere Hjerkinnskytefelt. Den består av et større areal med hovedsakelig fattig beitemark omgitt av einer- og vierdominert hei. Berggrunnen i området består av øyegneis og diverse gneiser. Lokaliteten ligger i en slak sørvendt fjellskrånning, og det er tynt morenedekke her.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturbeitemark med fattig beitetørreng er viktigste naturtype, men det er også innslag av rik beitetørreng i små brattskrånninger. Semi-naturlig eng utviklet gjennom lang tids beite av fattig finnskjeggdominert fjellgrashei. Vegetasjonstype nå er finnskjegg-stivstarr-eng på det aller meste av arealet, bare små arealer med flekkmure-sauesvingel-eng.

Figur 30. Tørr og fattig beiteeng med spredte einerkjerr preger lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Artsmangfold

De fattige delene er svært artsfattige, og utenom de vegetasjonstypekarakteristiske artene ble kun blåklokke, kattedot, gullris, aksfrytle og fjelltimotei registrert. På de rikeste flekkene ble mogop (NT), flekkmure, fjellsveve, fjelløyentrøst, harerug og sauesvingel registrert. I frisk-fuktig eng opptrer gulsildre, gullmyrklegg, jåblom, rynkevier, svarttopp, myrtust (NT), hårstarr, sotstarr og slirestarr. I tørrere eng ble mogop (NT), bakkesøte, snøsøte, fjellbakkestjerne og marinøkkel registrert. Fjellnøkleblom (NT) var vanlig i begge typene.

Bruk, tilstand og påvirkning

Gammelt felæger med bare svake spor av tidligere bebyggelse og bruk. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein. Beitetrykket er noe svakt med tanke på å holde arealet med naturbeitemark ved like.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Nærmeste større areal med naturbeitemark er ved Rollstadsætre/Vesllie og Svånålægeret, men det finnes også små arealer med naturbeitemark på godt beitede arealer langs Svone og langs Snøheimvegen.

Figur 31. Avblomstret mogop (NT) i nedre del av lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for naturbeitemark fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (24 daa), lav vekt på rødlistearter (1 NT-art), middels vekt på tilstand (svak gjengroing) og høy vekt for påvirkning (ikke gjødslet, ikke inngrep eller fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien lokalt viktig – C (oppnådd terskelverdi for størrelse, tilstand og rødlistearter).

Skjøtsel og hensyn

Det vil være positivt for naturverdiene om det ble satt opp en saltstein i området. Den bør plasseres utenfor eller i utkanten av lokaliteten, slik man unngår oppgjødsling av engarealer.

Lokalitet 17: Kollberget

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik leside

Verdi: Lokalt viktig – C

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 24.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Kollberget ligger på sørøstsida av Kolla på Dovrefjell, og selve lokaliteten består av lesider og til dels også rasmark og små bergknausene under sørøstsida av Kollberget. Berggrunnen i området består av øyegranitt og øyegneis med rapakivstruktur (store kalifeltspatøyne med rander av plagioklas), med små amfibolittganger. Det er skredmateriale og grunn morene i denne bratte sørøstvendte fjellskrånningen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Leside med flekkmure-harerug-eng på de rikeste og bratteste arealene under berghamrer, for øvrig relativt fattig på bergknausene og i slakere lesider (krekling-blålyng-hei). I nedre, søndre del av lokaliteten ble det registrert ei gulsildrekilde, noe som viser at det trolig er en amfibolittgang her også (geologisk kart viser amfibolitt bare nord for lokaliteten).

Figur 32. Fjellmarinøkkel ble funnet i rasmark under Kollberget. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Artsmangfold

Det er store mengder mogop på lokaliteten, til dels i rene enger i de bratte partiene helt innunder Kollberget. For øvrig i rik leside og rasmark ble fjellkattefot, svarttopp, snøsøte, fjelltistel, fjellveronika, teiebær, flekkmure, snøbakkestjerne, gulmjelt, trefingerurt, fjellmarinøkkel, marinøkkel, svartstarr, gullmyrklegg, fjellfrøstjerne, fjellmarikåpe, småengkall, aksfrytle og bergveronika. I tilknytning til gulsildrekilda ble sotstarr, jåblom, trillingsiv, grønnskurl, fjelltistel, stjernesildre, bjørnebrodd, hårstarr, rynkevier, slirestarr, hvitmaure, linmjølke og gullmyrklegg funnet.

Figur 33. Store mengder avblomstret mogop i rasmark under Kollberget. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt trolig i noen grad også av moskusfe og villrein.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. nordvestsida av Kolla, Tverrfjellet, Geitberget, Vesle Geitberget og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (172 daa), lav vekt på typevariasjon (en delnaturtype), middels til lav vekt på artsamangfold (10-20 kalkkrevende arter, mer enn 20 habitatspesialister, 1 NT-art), middels vekt på tilstand (KA 4-5 jf. NiN 2.0) og høy vekt på påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter). Dette

gir til sammen kun grunnlag for å gi lokaliteten verdien lokalt viktig – C (terskelverdi oppnådd for alle parametere).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 18: Tverrfjellet

Naturtype: Rik fastmark i fjellet (90%)

Delnaturtype: Rik rabbe (80 %), rik leside (20 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 7. og 12.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Lokaliteten er ikke registrert i Naturbase, men den er kort omtalt av Reitan mfl. (2014). Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 34. Snømure (svakt bisentrisk art) ved masta på toppen av Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 12.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Tverrfjellet ligger vest for Tverrfjellet gruver på Hjerkinnskytefelt. Lokaliteten består av toppområdet på Tverrfjellet, som er noe preget av den militære virksomhet som foregikk i Hjerkinnskytefelt, samt bergknauser og brattskrenter vest og nordvest for toppen, rabber videre ned mot Snøhetta Viewpoint og arealer med noe mer snøbeskyttelse i en forsenkning vest for viewpoint. Berggrunnen i

området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Løsmassene har opphav i noe fattige bergarter lenger nord på Dovrefjell. Eksponeringen varierer en del, men for det meste er det snakk om nordvestvendte skråninger og skrenter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Kalkrike rabber er dominerende naturtype, og de mest artsrike arealene er selve toppområdet på Tverrfjellet og bergskrentene nord for toppen. Her er det små arealer med avblåst deflasjonsmark og bergknauser hvor den kalkholdige berggrunnen eksponeres, samt små skårer med rikt skredmateriale. I tillegg er det også kalkrikt substrat på toppen som er skapt av knust stein fra tidligere byggeaktivitet her. Ned mot viewpoint er det eksponerte rabber med tynt løsmassedekke og kalkrevende fjellvegetasjon, og vest for besøksenteret er det en forsenkning med rik leside- og kildevegetasjon.

Artsmangfold

På berghyller, i skårer og på bergknauser på og nord for toppområdet på Tverrfjellet ble det bla. registrert blindurt (NT), mogop (NT), marinøkkel, snøsøte, småsøte (NT), fjellnøkleblom (NT), snømore (svakt bisentrisk), knoppsildre, tuesildre, rødsildre, gullmyrklegg, bergstarr, rynkevier, fjellbakkestjerne, fjellkattfot, snøbakkestjerne, issoleie, snørublom (bisentrisk), svartaks, snøsildre, vardefrytle og gulmjelt. På nordsida av knausen sørvest for toppen ble ullbakkestjerne (NT) registrert. Reitan mfl. (2014) påviste også den sjeldne bisentriske arten stuttsmåarve (NT) på toppen, samt knutshørrapp (VU, endemisk for Dovrefjell). I tillegg foreligger det funn av dovreløvetann (VU) fra brattskrenten nordvest for toppen fra 1950-, 1960- og 1970-tallet (Artskart).

I forsenkningen vest for viewpoint var det ei svak rikkilde med arter som fjellnøkleblom, snøsøte, fjellrapp, marinøkkel, fjellveronika, rynkevier, fjellfrøstjerne, svartaks og gulaks i kanten.

Figur 35. Blindurt (NT) i skrenten nordvest for toppen av Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 12.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

I tilknytning til den militære virksomheten i tidligere Hjerkinnskytefelt ble det satt opp en bygning på toppen av Tverrfjellet, og det er en del kjørespor og andre spor etter byggevirksomheten. I tillegg er det stor slitasje fra folk som går tur til toppen fra parkeringen på gamle Tverrfjellet gruver. Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. den nordre delen av Tverrfjellet, Geitberget, Vesle Geitberget og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for naturbeitemark fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (45 daa), høy vekt på artsmangfold (mer enn kriteriene for både rødlistearter, bisentriske arter og kalkkrevende/kjennetegnende arter), høy vekt på tilstand (KA 5-6 jf. NiN 2.0) og lav vekt for påvirkning (en del preget av slitasje og tekniske inngrep). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (høy vekt på artsmangfold).

Skjøtsel og hensyn

Av hensyn til naturverdiene i området bør ikke slitasjen bli større enn i dag og ytterligere inngrep må unngås. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 19: Buaranden NØ

Naturtype: Rikmyr (80 %), rik fastmark i fjellet (10 %), kilde (10 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (80 %), rik leside (10 %), kilde (10 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger mellom Buaranden og Vålåsjøhøe, på nedsida av Ringvegen. Den består av rike bakkemyrer og kilder og ligger i en sørvestvendt fjellskråning med djup morene. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Kalkrike og til dels ganske bratte bakkemyrer med flere gulsildrekilder karakteriserer lokaliteten. I partier også noe kildemyr og rik sigvegetasjon. Grunne sotstarr-hårstarr-matter dominerer i øvre del (mer blankstarr-sotstarr-matter lenger ned), men også noe flatere, våtere og djupere fatsmatter finnes. Helt nederst går det over i intermedier flasketarmyr som ikke er inkludert i lokaliteten. Mellom myrflatene er det smale kanter med rik lesideeng (flekkmure-harerug-eng) og myrkantmark.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Figur 36. Rike bakkemyrer preget hele fjellskråningen nedenfor Ringvegen og ut mot Buaranden. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Figur 37. Blindurt ble funnet på flytjord i ei gulsildrekilde i øvre del av lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (230 daa), tilstand/hydrologi (intakt hydrologi) og kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (intakt myr over skoggrensa på mer enn 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr og moskusfe/villrein pattedyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 20: Kurraren vest

Naturtype: Rikmyr

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 38. Lokaliteten består av relativt bratte bakkemyrer i overgangen mellom fjellbjørkeskogen og snaufjell. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger mellom Vålåsjøen og Vålåsjøhøe, på nedsida av Ringvegen og i overgangen mellom fjellbjørkeskogen og snaufjellet. Den består av rike bakkemyrer og ligger i en sørvestvendt fjellskråning med djup morene. Berggrunnen i området bygd opp av kalkrike skiferbergarter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Kalkrike bakkemyrer med ekstremrike fastmatter av blankstarr-sotstarr-typen, dels også gulstarrmatter. Det er også innslag av rik myrkanntmark, rike tuer og små gulsildrekilder.

Artsmangfold

Av påviste arter kan nevnes myrtust (NT, 4 funn), brudespore, gulsildre, hårstarr, blåtopp, gulstarr, sotstarr, fjelltistel, kornstarr, harerug, agnorstarr, trillingsiv, svarttopp, småsivaks, slirestarr, bjørnebrodd, fjellstarr og fjellfrøstjerne, samt fjellbakkestjerne og hvitmaure i kanter.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, trolig også moskusfe og villrein i perioder.

Fremmede arter

Ingen observert.

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på tilstand/hydrologi (intakt hydrologi) og kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og middels vekt på størrelse (47 daa). Lokaliteten ligger i skoggrensa og avhengig av om man vurderer den å ligge under skoggrensa eller over skoggrensa kvalifiserer den til henholdsvis svært viktig og viktig. Med bakgrunn i innslaget av andre naturtyper og et relativt begrenset arts mangfold, settes verdien til viktig (B) på tross av at lokaliteten kan sies å ligge nedenfor skoggrensa.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr og moskusfe/villrein pattedyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 21: Kurraren

Naturtype: Rik fastmark i fjellet (80 %), skogsbekkekløft (20 %)

Delnaturtype: Rik leside (80 %), fjellskogsbekkekløft med lauvskog og/eller furuskog (20 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Kurraren er en bekk som renner fra Vålåsjøhøe og ned i Vålåsjøen vest for Lissætre. Selve lokaliteten består av kløftmiljøer fra noen hundre meter nedenfor skoggrensa til ca. 300 m over skoggrensa (1060-1200 moh.). Berggrunnen i området bygd opp av kalkrike skiferbergarter (glimmerskifer observert), og lokaliteten ligger i ei bratt sørvendt fjellskråning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

De nedre delene har mest preg av skogsbekkekløft (høyereliggende kløft med fjellbjørkeskog), mens delene ovenfor skoggrensa best kan karakteriseres som rike lesider med bergknauser og noe rasmark med kalkrikt finmateriale.

Figur 39. Fra øvre del av lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Artsmangfold

Langs bekken i nedre deler er det smale, rike flomsoner med lågurteng og innslag av arter som bakkesøte, mogop (NT), fjelltistel, kattefot, fjellkattfot, fjelløyentrøst, hvitmaure og fjellmarikåpe. I tilknytning til bergknauser, rasmark og kildeutslag lenger opp ble myrtust (NT), fjellnøkleblom (NT), brudespore, gulsildre, svarttopp, rynkevier, gullmyrklegg, sotstarr, fjellfrøstjerne, fjellstarr, snøsøte, stjernesildre, fjellsveve, musøre, flekkmure, fjellveronika, fjellfiol, aksfrytle, dvergmjølke, bakkestarr, issoleie, trefingerurt, rødsildre og blåmjelt registrert. På glimmerskiferflater og små bergvegger var det flere antatt kravfulle skorpelav som så langt ikke har blitt artsbestemt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, muligens også av moskusfe i noen grad.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Vålåsøthøe, Geitberget, Vesle Geitberget og Tverrfjellet.

Figur 40. Mulig kravfull skorpelav på glimmerskiferberg langs Kurraren. Den er foreløpig ikke artsbestemt. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (under 10 daa) og typevariasjon (en delnaturltype), middels vekt på artsmangfold (10-20 kalkkrevende arter, 3 NT-arter), middels vekt på tilstand (KA 4-5 jf. NiN 2.0) og høy vekt på påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å sette verdien viktig (B) på lokaliteten (middels vekt på artsmangfold og kalkrikhet).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 22: Kurraren NV

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturltype: Rik rabbe (70 %), rik leside (30 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger mellom Ringvegen og fjellbjørkeskogen i den sørvendte lia under Vålåsjøhøe på Dovrefjell. Det er snakk om en liten flekk med kalkrik fjellvegetasjon i denne fjellskråningen. Berggrunnen i området bygd opp av kalkrike skiferbergarter. Det er djup morene i dette området, men på selve lokaliteten er det grunnlendt.

Figur 41. Rik lesidevegetasjon på i fjellskråningen vest for Kurraren. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

En liten flekk med rik rabbevegetasjon (bla. noe reinrosehei), dels forårsaket at det her er grunnere jordsmonn enn ellers i fjellsida. Dette gjør at plantene får kontakt med den kalkrike berggrunnen (løsmassene har fattigere opphav). Dels er det små utslag av kalkrikt grunnvann som er årsaken til den kravfulle vegetasjonen her.

Artsmangfold

Fjellnøkleblom (NT) ble funnet flere steder, sammen med småsøte (NT), snøsøte, bakkesøte, hårstarr, jåblom, harerug, fjellfrøstjerne, rynkevier, dvergjamne, fleckmure, reinrose, fjellbakkestjerne, bjørnebrodd, svarttopp, gullmyrklegg, gulsildre, fjelltistel og grønnekurle.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein i perioder.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Vålåsjøhøe, Geitberget, Vesle Geitberget og Tverrfjellet, samt langs Kurraren.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (6 daa), middels vekt på typevariasjon (2 delnaturtyper) og artsmangfold (2 NT-arter) og høy vekt på tilstand (KA 5-6 jf. NiN 2.0) og påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (middels vekt på artsmangfold og kalkinnhold).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 23: Lisynten

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik rabbe

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Figur 42. Bakkesøte på rike rabber nedenfor toppen av Lisynten. Vålåsjøen og Vålåsjøberget i bakgrunnen. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.8.2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lispynten ligger like over skoggrensa nord for Vålåsjø stasjon. Lokaliteten omfatter fjellsida under selve pynten. Berggrunnen i området bygd opp av kalkrike skiferbergarter, og løsmassekartet til NGU viser grunn morene og bart fjell på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rike rabber oppbrutt av glimmerskiferflater og små bergknauser i den bratte sørvendte skråningen under Lispynten. Mellom bergflatene er det svake kildeutslag, noe som gjør at deler av berget er overrislet. Dette er de rikeste partiene, sammen med avblåste rabber i øvre del av lokaliteten.

Artsmangfold

I øvre del en del bakkesøte, snøsøte, bergstarr og rødsildre sammen med mindre kravfulle arter som fjellsveve, rabbesiv, kattefot, fjelløyentrøst, blåklokke, harerug, tiriltunge, svartstarr, svarttopp og aksfrytle. I og nedenfor kildeframspringene ble arter som sotstarr, gullmyrklegg, trillingsiv, fjellstarr, rosenrot, bjørnebrodd, hårstarr, myrtust (NT, 2 funn), slirestarr, fjelltistel og fjellfrøstjerne påvist. Mogop (NT) ble funnet på tørre rabber i nedre del.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det ble ikke registrert inngrep på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, trolig også moskusfe og villrein i perioder.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere store og svært viktige områder med rik fastmark i fjellet i denne delen av Dovrefjell, bla. Vålåsjøhøe, Geitberget, Vesle Geitberget og Tverrfjellet, samt langs Kurraren.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet fra desember 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (3 daa) og typevariasjon (en delnaturtype), middels vekt arts mangfold (2 NT-arter) og høy vekt på tilstand (KA 5-6 jf. NiN 2.0) og påvirkning (ingen tekniske inngrep, slitasje eller fremmede arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (middels vekt på arts mangfold og kalkinnhold).

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep. Fortsatt ekstensivt beite er positivt.

Lokalitet 24: Veslefallet

Naturtype: Erstatningsbiotop på berg og åpen jord

Delnaturtype: Åpen sand- og grusmark

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på begge sider av Veslefallet, som er en foss i Svone nord for Tverrfjellet gruver ved Hjerkinns. Den omfatter utfyllinger og forstyrret mark langs elva og Snøheimvegen. Berggrunnen

i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Det er djup morene og noe finkornete elveavsetninger på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Erstatningsbiotop på berg og åpen jord, delnaturtype åpen sand- og grusmark. Lokaliteten består av en utfylling langs østsida av Snøheimvegen sør for Svone og arealer med forstyrret mark (kjørespor, små inngrep mv.) på nordsida av elva. Mye bar og mineralrik jord har ført til at lokaliteten er artsrik med flere kravfulle og konkurransesvake pionerarter.

Artsmangfold

På sørsida er fjellnøkleblom (NT) tallrik, i tillegg til en del småsøte (NT), snøsøte, bakkesøte, marinøkkel, flekkmure, kattefot, hvitmaure, lodnerublom, bjørnebrodd, dvergjamne, småengkall og svartaks. I mindre partier er det mer eller mindre sluttet eng. På nordsida er det mer bergknauser og tørrbakke, og her ble i tillegg mogop (NT), fjellmarinøkkel, fjelltistel og fjellbakkestjerne registrert, foruten mye marinøkkel. Fossekall ble observert i Svone.

Figur 43. Rosetter av fjellnøkleblom (NT) på utfyllingen langs nedsida av Snøheimvegen øst for Svone. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det var ulike typer inngrep på lokaliteten, alle knyttet til Forsvarets virksomhet i tidligere Hjerkinnskytefelt. Dette omfatter utfyllinger, veger, kjørespor og uttak av masse. Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

I Hjerkinns skytefelt finnes en rekke arealer med forstyrret mark og enkelte av disse har naturverdier som har gjort at de er kartlagt som verdifulle naturtyper.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for erstatningsbiotop på berg og åpen jord fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på tilstand (ikke gjengroing, ikke fremmede arter og stor andel egnet substrat og variasjon i markdekke) og middels vekt på størrelse (2,5 daa) og arts mangfold (3 NT-arter). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig – A (høy vekt på tilstand og middels vekt på arts mangfold og størrelse), men verdien settes ned til viktig (B) pga. at den bare så vidt oppnår middels vekt på størrelse og høy vekt på tilstand.

Skjøtsel og hensyn

For å bevare naturverdiene på lokaliteten bør det ikke foretas ytterligere større inngrep, men mindre forstyrrelser av marka og ferdsel er trolig positivt. Det samme gjelder ekstensivt beite.

Lokalitet 25: Veslefallet vest

Naturtype: Naturbeitemark (60 %), boreal hei (40 %)

Delnaturtype: Rik beitetørreng (60 %), rik boreal hei (40 %),

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger vest for Snøheimvegen og mellom Svone og Grisungbekken nordvest for Tverrfjellet gruve på Hjerkinns. Den omfatter et relativt godt beitet areal med semi-naturlig eng og hei på sletta nærmest Svone. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer og løsmassene av finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Elveslette med naturbeitemark som gradvis går over i boreal hei ut mot kantene. Rik beitetørreng er dominerende delnaturtype, hovedsakelig med flekkmure-sauesvingel-eng og finnskjegg-eng. Lokaliteten ligger nær skoggrensa, men opp mot Tverrfjellet går bjørkeskogen mer enn 100 m høyere enn høydenivået for lokaliteten (1010 moh.), og det er vurderes derfor som riktig å kartlegge heidelen som boreal hei, og det er snakk rik og veldrenert hei.

Arts mangfold

Mogop (NT) forekommer vanlig på lokaliteten, mens det for øvrig ble registrert arter som bakkesøte, marinøkkel, fjellgulaks, småengkall, fjelltistel, kattedot, dvergjamne, setermjelt og fjellnøkleblom (NT) på elvesletta.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, i mindre grad også storfe og moskusfe. Beitetrykket er engene er i langsom gjengroing. Det går et kjørespor inn på lokaliteten fra sørøst, som deler seg i 2-3 retninger innover på lokaliteten, men det er ikke snakk om kjøreskader på vegetasjonen.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er flere lokaliteter med naturbeitemark og boreal hei i nærheten, bla. sørøst for Veslefallet og langs Grisungbekken.

Figur 44. Naturbeitemark som gradvis går over i boreal rikhei vest for Veslefallet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for boreal hei fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (20 daa), arts mangfold (2 NT-arter) og høy vekt på tilstand (åpen mark) og påvirkning (ekstensivt beitet, del av utmarksområde som samarbeites av flere husdyrslag). Dette gir til sammen grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (minst middels vekt på alle 4 parametere).

Skjøtsel og hensyn

Beitetrykket kan med fordel økes, og gjerne med mer innslag av storfe. Det bør vurderes å sette ut saltstein mellom denne lokaliteten og lokaliteten med boreal hei/naturbeitemark ovenfor Veslefallet.

Lokalitet 26: Storranden sør

Naturtype: Rikmyr (70 %), kilde (20 %), flommark (10 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (70 %), kilde (20 %), rik grasflomsone (10 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i

tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs vestsida av Svone, på begge sider av vegen til Storranden. Den består av smale myrhalsar og kildemiljøer langs elva. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer. Det er djup morene og finkornete elveavsetninger på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Smale ekstremrikmyrer og små kildemyrer, dels også kildehorisonter i brattkanten langs Svone med rik sigvegetasjon og gulsildre. Rikmyrene er mest grunne blankstarr-sotstarr-myrer, samt noe gulsildredominerte kildemyrer. I brattkanten mot Svone er det rike kilder og rik grasflomsone med gulsildre og fjelltjæreblom som dominerende arter.

Figur 45. Kildeutslag i brattkanten ned mot Svone. Her var det også små elveører med stein og grus. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Artsmangfold

Av rikmyrsarter ble myrtust (NT), hårstarr, agnorstarr, sotstarr, gullmyrklegg, småsivaks, fjellstarr, tvebostarr, bjørnebrodd, fjelltistel, rynkevier, fjellfrøstjerne og trillingsiv registrert. I sig og kildehorisonter, samt i flomsone langs Svone ble marigras, trollurt, fjelltjæreblom, sløke, svartaks, gulsildre, svartstarr, svarttopp og trillingsiv påvist, mens snøsøte og dvergjamne vokste i vegkanten.

Figur 46. Trollurt langs Svone innenfor lokaliteten. Arten er tidligere ikke påvist i skytefeltet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter nærmere Tverrfjellet og innerter Grisungdalen, og på andre sida av Svone mot Gåvålia.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (6 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Trollurt er ikke påvist innenfor Hjerkinnskytefelt tidligere og marigras er sjelden her (Reitan mfl. 2014). Lokaliteten ligger under skoggrensa, og til sammen gir det da grunnlag for å sette verdien svært viktig (A) på lokaliteten (intakt myr under skoggrensa med ekstremrik vegetasjon vanlig), men pga. beskjeden størrelse settes verdien ned til B.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 27: Hegglingen nord

Naturtype: Dødisgrop

Delnaturtype: Dødisgrop med myrbunn (60 %), dødisgrop med temporær dam (40 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger nord for Dovrebanen ved Hegglingen mellom Vålåsjø og Hjerkinnskytefelt. Det er snakk om ei dødisgrop i slakt hellende terreng (sørvendt) med djupe morenemasser. Berggrunnen i området består av rike skifrer, trolig mest glimmerskifer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Dødisgrop med temperær dam sentralt og myr ut mot sidene. Dammen var uttørket på befaringstidspunktet. Myra er middels kalkrik med bla. en del gulstarr. Gropa er ca. 10 x 20 m stor og 1 m djup. Det står enkelte bjørker nede i gropa, og mot nord går det over i lågurt-lyngskog. Sidene og kanten har blanding av høgstaude- og lågurtvegetasjon, til dels med preg av lågurteng.

Figur 47. Bildet viser den uttørkede dammen og de små rikmyrsflatene inntil i bunnen av dødisgropa. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Artsmangfold

Artsmangfoldet er begrenset, og mest interessant var funn av bakkesøte i kanten (mulig engbakkesøte – NT). For øvrig kan nevnes svartstarr, slirestarr, hvitbladtistel, grønnskulle, hvitmaure, blåklok-

ke, teiebær i kantene, samt gulstarr, blankstarr, svarttopp, slåttestarr og fjelltistel på den lille myrflata.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Dødisgroper er sjelden både i Nord-Gudbrandsdalen og på Dovrefjell, mer vanlig på breelvvavsetninger nedetter Folldalen. Det er mulig at dødisgroper ligger på en mindre breelvvavsetning som ikke er registrert på NGU sitt kvartærgeologiske kart (store breelvvavsetninger finnes på den andre siden av dalen, mellom Avsjøen og Hagesæter).

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for dødisgrop fra desember 2014 når lokaliteten terskelverdien for dybde (1 m) og muligens også rødlistearter (trolig 1 NT-art), mens den får middels vekt for kalkrikhet (middels kalkrik) og typevariasjon (2 delnaturlagstyper). Dersom det er snakk om rødlistearten engbakkesøte, noe som er sannsynlig, gir det grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B). Under tvil får derfor lokaliteten denne verdien.

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 28: Geitberget SV

Naturtype: Rikmyr (60 %), rik fastmark i fjellet (20 %), kilde (20 %)

Delnaturlagstyper: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), rik leside (20 %), kilde (20 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs en bekk som renner fra Vålåsjøhøe og ned til Folla. Myrområdet ligger sørvest for Geitberget og er en fortsettelse av en rikmyrslokalitet som Reitan mfl. (2014) har kartlagt ovenfor Ringvegen. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter. Det er morenemasser av vekslende mektighet på lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Småflater med grunn ekstremrik myr veksler med rik lesidevegetasjon og små rik-kilder på begge sider av bekken i denne relativt bratte fjellskråningen. Myrflatene er av blankstarr-sotstarr-typen og kildene av gulsildre-type. Lesidevegetasjonen er rikeste langs bekken.

Artsmangfold

Myrtust (NT) var tallrik på lokaliteten, mens det av andre rikmyrsarter ble notert hårstarr, klubbestarr, jåblom, agnorstarr, bjørnebrodd, sotstarr, gullmyrklegg, gulsildre, tvillingsiv, kastanjesiv, trillingsiv, småsivaks, fjelltistel, svarttopp, fjellfrøstjerne og stormakkmose, samt mindre kravfulle arter som tvebostarr, slirestarr, fjellstarr, stjernesildre og aksfrytle. Langs bekken ble smalnøkkelblom, fjellbakkestjerne, flekkmure og harerug funnet.

Figur 48. Myrtust (NT) på grunne ekstremrike fastmatter langs bekken som går gjennom lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (20 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og til sammen gir det da grunnlag for å sette verdien viktig (B) på lokaliteten (intakt myr under 50 daa over skoggrensa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 29: Langranden SV

Naturtype: Rikmyr (80 %), kilde (20 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (80 %), kilde (20 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Langranden ligger mellom Ringvegen og Vålåsjøen, og selve lokaliteten består av myrer og kilder nedenfor toppen av Langranden og mot Turraren. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter, og det er djup morene i denne fjellskråningen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Ekstremrike bakkemyrer og kilder/kildemyrer i ei relativt bratt, sørvendt fjellside. Myrflatene er grunne fastmatter og for det meste av blankstarr-sotstarr-typen. Kildene er dominert av gulsildre. Også små kildebekker finnes.

Figur 49. Grunne og rike bakkemyrer med lesidevegetasjon imellom, utsikt fra nedenfor Storranden mot Turraren. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Artsmangfold

Det ble gjort flere funn av myrtust (NT) på lokaliteten, samt at ekstremrikartene sotstarr, agnorstarr, kastanjesiv, trillingsiv, gulsildre og hårstarr var vanlige. For øvrig ble bjørnebrodd, gullmyr-

klegg, harerug, småsivaks, fjellfrøstjerne, fjelltistel, blankstarr, issoleie, aksfrytle, slirestarr, rynkevier, tvebostarr, jåblom, fjellbakkestjerne og snøsoete funnet – de to sistnevnte i kanter.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (124 daa), kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og til sammen gir dette grunnlag for å sette verdien svært viktig (A) på lokaliteten (intakt myr over skoggrensa på mer enn 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 30: Langranden nord

Naturtype: Rikmyr (70 %), kilde (20 %), rik fastmark i fjellet (10 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (70 %), kilde (20 %), rikt snøleie (5 %), rik leside (5 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Langranden ligger mellom Ringvegen og Vålåsjøen, og selve lokaliteten består av myrer og kilder i en forsenkning mellom toppen av Langranden og Ringvegen. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter, og det er djup morene i denne fjellskråningen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten består av en mosaikk av smale rikmyrer, rike bakkemyrer, kildemyrer og rike kilder, og tillegg er det smale, rike flomsoner langs bekken som går i forsenkningen. Det er for det meste snakk om grunne fastmatter av blankstarr-sotstarr-typen, men også mer utpregete kildemyrer dominert av gulsildre. I nedre del også små flatmyrer med flaskestarr-myr som bare delvis er inkludert i lokaliteten. De rikeste myrflatene ligger langs bekken og i sig.

Artsmangfold

Av rikmyrs- og rikkildearter ble gullmyrklegg, kastanjesiv, agnorstarr, bjørnebrodd, fjellfrøstjerne, småsivaks, blankstarr, hårstarr, trillingsiv, sotstarr, gulsildre og klubbestarr. Av størst interesse var imidlertid funn av smalnøkleblom i tidlig utsmeltet snøleie langs bekken (musøresnøleie, sammen med fjellveronika, gullmyrklegg, fjellfiol og fjellfrøstjerne). I tillegg ble det funnet snøbakkestjerne,

harerug, slirestarr, flekkmure, fjellstarr, rynkevier, snøsøte, mogop (NT) og svartstarr i lesider og myrkanter.

Figur 50. Blomstrende smalnøkleblom langs bekken på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, samt av moskusfe og villrein i perioder.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (40 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og det er da grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (intakt myr over skoggrensa under 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 31: Vålåsjølia

Naturtype: Rik boreal lauvskog

Delnaturtype: Høgstaudebjørkeskog (80 %), lågurtbjørkeskog (20 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 17.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger i Vålåsjølia mellom Vålåsjøen og snaufjellet opp mot Ringvegen, mellom Sandåsætre og Lissætre på begge sider av Kurraren. Den avgrenses av svak lågurt og blåbærskog mot både øst, vest og sør. Avgrensningen mot sørøst er usikker. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter, og det er djup morene i denne delen av lia.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Hele Vålåsjølia er dekt av fjellbjørkeskog, og innenfor lokaliteten er det høgstaudebjørkeskog i mosaikk med lågurtbjørkeskog med spredte høgstauder. Skogen har spor av tidligere mer intensiv beiting, og i partier er det rik engbjørkeskog. Det ble også registrert små rikkilder innenfor lokaliteten.

Figur 51. Det var små partier med rik engbjørkeskog og halvåpne enger i bjørkeskogen på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Artsmangfold

Bjørk er enerådende i tresjiktet. Vanlige arter i feltsjiktet er tyrihjel, hvitbladtistel, fjelltistel, svarttopp, sumphaukeskjegg, hvitmaure, gulaks, blåklokke, skogstorkenebb, sølvbunke, gulmjelt, norsk vintergrønn og slirestarr, samt at grønnekurle ble registrert. I kildemiljøer ble gulsildre, brude-spore, slirestarr, tvebostarr, svarttopp, småsivaks og agnorstarr funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, men beitetrykket er nå betydelig lavere enn da setrene omkring var i drift. Skogen er optimalfase og aldersfase (eldre skog), og det er lite høgstubber og læger.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Høgstaudebjørkeskog er vanlig i lavereliggende deler av Dovrefjell, og trolig er det flere lokaliteter med naturtypen mellom Vålåsjøen og Hjerkin.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rik boreal lauvskog fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (406 daa), middels vekt på typevariasjon (75 % av arealet dekkes av høgstaude- eller lågurtmark) og lav vekt på arts mangfold (ca. 10 kjennetegnende arter) og skogtilstand (eldre skog). Dette gjør at lokaliteten får verdien lokalt viktig – C (terskelverdier oppnådd for størrelse, tilstand og arts mangfold).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 32: Lisynten SØ

Naturtype: Rikmyr (60 %), kilde (40 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), kilde (40 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 18.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkin skytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger under sørsida av Lisynten, litt vest for stien mellom Vålåsjo stasjon og Vålåsjo-høe. Den omfatter rikkilder og smale bakkemyrer/kildemyrer i denne ganske bratte og sørvendte fjellskråningen. Berggrunnen i området består av kalkrike skiferbergarter, og det er djup morene her.

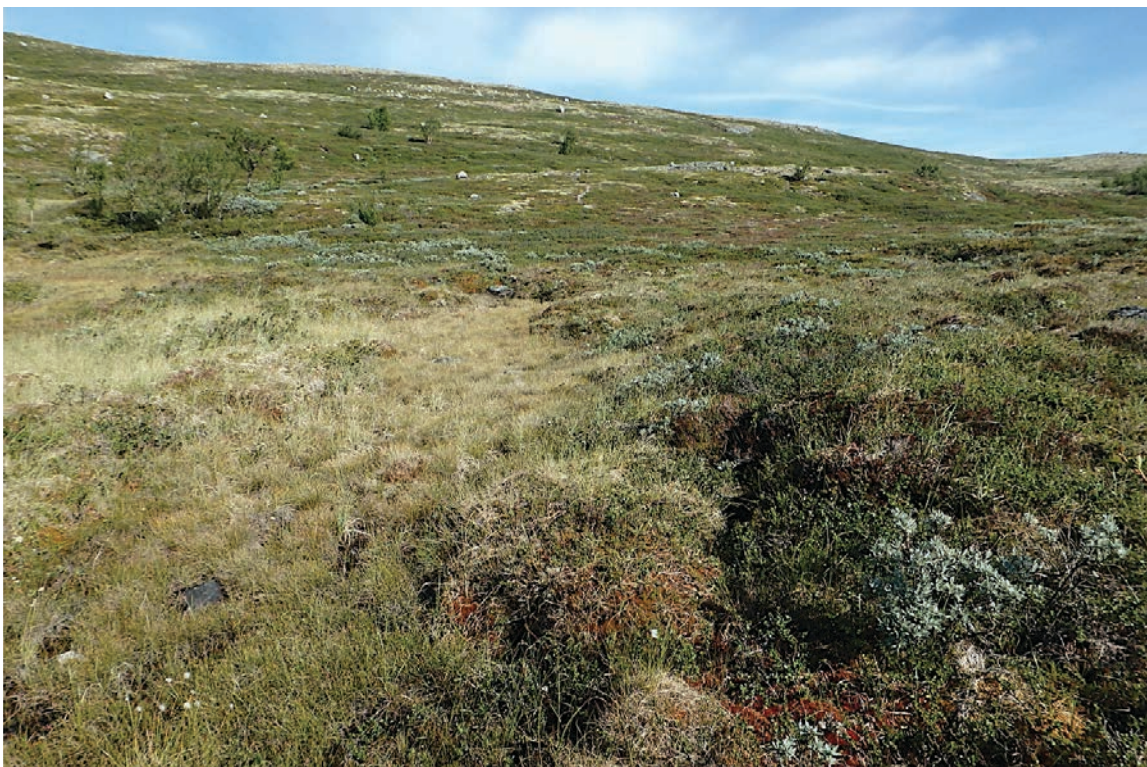
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Kilder, kildebekker og kildemyrer i veksling med små rikmyrsflater, hovedsakelig ekstremrike og grunne fastmatter av blankstarr-sotstarr-type. Kildene er rike gulsildrekilder.

Artsmangfold

Av rikmyrs- og rikkildearter ble gulsildre, sotstarr, blankstarr, hårstarr, svarttopp, fjellfrøstjerne, småsivaks, myrtust (NT), fjelltistel, bjørnebrodd, brudespore, jåblom og gullmyrklegg registrert, i

tillegg til mindre kravfulle arter eller myrkantarter som tvebostarr, kornstarr, slirestarr, grønnkurle og hvitmaure.

Figur 52. Grunn ekstremrikmyr nedenfor Lispynten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.8.2015.

Figur 53. Brudespore var vanlig på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, trolig også av moskusfe og villrein i perioder.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr og rike kilder er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige lokaliteter mellom Vålåsjøen/E6 og Buahøin/Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (40 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og det gir da grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (intakt myr over skoggrensa under 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

Lokalitet 33: Grøndalen nord

Naturtype: Naturlig åpne sandområder

Delnaturtype: Sandskrenter, elvebredder og strender

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 6.8. og 28.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger øst for Grøna i øvre del av Grøndalen – mellom Einøvlingseggen og Skredahøin. Den omfatter en større breelvavsetning med blottlagt sand, hovedsakelig i terrassekanter – men også på flater og forhøyninger i terrenget. Den underliggende berggrunnen består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, men det er de mektige løsmassenes opphav som har størst betydning for floraen her, og disse kommer fra relativt fattige berggrunnsområder lenger nord. Eksposisjonen på de åpne sandområdene varierer mye, men de fleste ligger sør- til vestvendt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Spesielle sandområder har så langt ikke kommet inn i DN-håndboka om kartlegging av biologisk mangfold, men det er utarbeidet faggrunnlag for en egen handlingsplan for naturtypen (Ødegaard 2012). Sanddyne er den naturtypen i faktaarkene fra desember 2014 som ligger nærmest typen vi finner på lokaliteten, men denne typen inkluderer ikke åpen sandmark eller sanddyner i innlandet. Mindre arealer med typiske sanddyner finnes i flere av de åpne sandområdene på lokaliteten, og i denne relativt trange dalen som går sørvest-nordøst blir det trolig en del sandflukt når vinden står på hardt fra sørvest (jf. også dominerende eksposisjon på de åpne sandområdene). På mer stabil sandmark er det dyne-/sandhei med fjellkrekling som dominerende art. Etter inndelingen i faggrunnlaget for spesielle sandområder er det snakk om åpen naturlig sandmark av typen sandskrent på lokaliteten. Pga. denne mangelen i faktaarkene for naturtyper kartlegges lokaliteten foreløpig som åpne sandområder i henhold til faggrunnlaget for naturtypen. De heipregete arealene mellom

de åpne sandområdene er inkludert i lokaliteten, og anslagsvis er det mellom 20 og 30 % åpne sandområder på lokaliteten samlet sett.

Figur 54. Åpne sandområder under Einøvlingseggen langs østsida av Grøna i øvre del av Grøndalen. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Artsmangfold

Lokaliteten ble kun vurdert med kikkert fra avstand, og floraen ble derfor ikke undersøkt. Sannsynligvis har den fellestrekk med den bedre undersøkte lokaliteten med åpen sand ved Storfallet langs Snøheimvegen, hvor bla. mogop (NT) ble registret. Åpne sandområder langs vassdrag har potensial for et spesialisert og sjeldent arts mangfold, men lokaliteter i dette høydelaget er lite undersøkt i så måte.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området har vært mye brukt av Forsvaret som øvingsfelt i tilknytning til aktiviteten i Hjerkinnskytefelt, noe som har medført en del kjørespor og mindre inngrep. Uttak av masser har i størst grad foregått på vestsida av Grøna (langs Ringvegen), og de mindre åpne sandområdene på denne siden av elva er derfor ikke inkludert i lokaliteten.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Det er altså åpne sandområder også på vestsida av Grøna, samt en liten lokalitet ved Storfallet lenger øst i skytefeltet.

Verdivurdering

Det foreligger som sagt ikke faktaark for naturtypen, og verdivurderingen må derfor baseres på skjønn. Lokaliteten er stor (1019 daa, hvorav 200-300 daa med åpen sandmark), og dette er trolig av de største mer eller mindre sammenhengende områdene med åpen sandmark i innlandet i Norge. Svært få åpne sandområder er i det hele tatt kjent i fjellet i Norge. Med bakgrunn i dette vurderes lokaliteten som svært viktig (A).

Figur 55. Sandområdene holdes åpne gjennom hard vindpåvirkning. Det ble observert kjørespor i området tilknyttet den militære aktiviteten i skytefeltet, men uttak av sand var begrenset til områder langs Ringvegen på vestsida av Grøna (utenfor lokaliteten). Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Skjøtsel og hensyn

For selve sandskrentene vil inngrep være mest konfliktfylt, mens en viss bruk og forstyrrelse av marka for øvrig neppe er negativt.

Lokalitet 34: Grøna NØ for Skredalægeret

Naturtype: Kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti (50 %), elveslette (50 %)

Delnaturtype: Meandrerende elveløp (20 %), tydelig flompåvirket kroksjø (20 %), tydelig flompåvirket flomdam (10 %), elveslette (50 %)

Verdi: Svært viktig – A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 28.9.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinns skytefelt. Lokalitetsbeskrivelsen og avgrensningen erstatter registreringen av lokaliteten med samme navn i Naturbase (BN00021242, krok-

sjøer, flomdammer og meandrerende elveparti, B). Reitan mfl. (2014) omtaler også lokaliteten og velger å kartlegge lokaliteten som elveslette. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Grøna sør for der Ringvegen krysser elva under Buahøin. Den omfatter en lengre meandrerende elvestrekning med flere gamle elveløp og dammer. Berggrunnen under elveavsetningene består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, men det er løsmassenes opphav som har størst betydning for floraen her, og disse kommer fra relativt fattige berggrunnsområder lenger nord. Elveavsetningene er finkornete, med kvabb og sand som dominerende kornstørrelser.

Figur 56. Grønns elveslette med meandrerende partier og flere kroksjøer. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Under noe tvil er lokaliteten kartlagt som kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti, med mellomliggende arealer som elveslette. Kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti er en ferskvannsnaturtype, og det er derfor kun vannarealene som omfattes av denne delen av lokaliteten. Elveslettet delen omfatter arealer med åpen flommark, fattig fjellhei og intermedieære myrflater. Floraen både i ferskvann og på fastmark er artsfattig. Ferskvannsfaunaen er ikke undersøkt, men trolig er det dette aspektet som er mest interessant på lokaliteten – noe som er årsaken til at den kartlegges som kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti.

Artsmangfold

Langs Grøna ble arter som fjellstarr, slåttstarr, snømyrull, duskmyrull, fjelltimotei og kattedot registrert, mens det på beitepreget hei på elvesletta var finnskjegg-gulaks-eng med harerug, fjellmarikåpe, stivstarr, kattedot og dvergjamne. I kroksjøene ble småvasshår og en ubestemt vannmose funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det er ikke spor etter inngrep eller kjørespor fra Forsvarets virksomhet i skytefeltet på lokaliteten. Området streifbeites av sau på utmarksbeite, trolig også noe av moskusfe og villrein.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Den nærmeste lokaliteten med de samme naturtypene ligger langs Svone ved Svånålægeret.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti fra desember 2014 oppnår lokaliteten høy vekt på typevariasjon (mer enn 4 kroksjøer og flomdammer av ulik alder, i tilknytning til meandrerende elveparti) og påvirkning (upåvirket av vassdragsreguleringer eller forbygninger). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig- A (minst en parameter av høy vekt). Etter tilsvarende vurdering etter faktaarket for elveslette fra desember 2014 ligger lokaliteten i grenseland mellom A og B.

Skjøtsel og hensyn

Det viktigste for å bevare naturverdiene er å unngå inngrep på lokaliteten og endringer i vannregimet gjennom reguleringer.

Lokalitet 35: Tverrfjellet NV

Naturtype: Rikmyr (60 %), rik fastmark i fjellet (40 %)

Delnaturtype: Åpen ekstremrikmyr i høyereliggende områder (60 %), rik leside (40 %)

Verdi: Viktig – B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 6.11.2015, basert på eget feltarbeid 12.8.2015. Undersøkelsen er gjort på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland i tilknytning til verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus for arter er basert på norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger nordvest for toppen av Tverrfjellet, mellom lokalitetene Tverrfjellet og Tverrfjellet nord (begge med rik fastmark i fjellet). Den består av ei myr som drenerer mot brattkanten mot nordvest, og her danner overganger og mosaikk mellom myr og leside. Berggrunnen i området består av granat- og hornblendeførende kalkholdig glimmerskifer, og det er djup morene i denne nordvestvendte fjellsida.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Øverst er det snakk om ei grunn ekstremrik bakkemyr med blankstarr-sotstarr-matter. Denne drenerer mot nordvest og "renner" nedover en bratt fjellskråning. I skråningen er det mosaikk av rik lesidevegetasjon, ekstremrik myr- og kildevegetasjon og til dels også noe rik snøleivevegetasjon.

Artsmangfold

I rikmyrspartiene ble arter som hårstarr, sotstarr, gullmyrklegg, fjelltistel, jåblom, fjellfrøstjerne, tvebostarr, rynkevier og blankstarr registrert, mens i myrkanter, på tørre tuer og i rike lesider ble småsøte (NT), harerug, reinmjelt, flekkmure, blåmjelt, fjellnøkleblom (NT), fjelløyentrøst, snøsøte, snøbakkstjerne og bergstarr notert.

Figur 57. Småsoete (NT) var vanlig på tuer og i rik lesideeng på lokaliteten. Foto: Bjørn Harald Larsen, 12.8.2015.

Bruk, tilstand og påvirkning

Området streifbeites av sau på utmarksbeite, trolig også storfe og moskusfe i perioder. Det ble ikke registrert inngrep eller spor etter Forsvarets virksomhet på lokaliteten.

Fremmede arter

Ingen observert.

Del av helhetlig landskap

Rikmyr og rike lesider er vanlig på denne delen av Dovrefjell, med flere store og viktige rikmyrer i Grisungdalen og rike lesider på Tverrfjellet og Vålåsjøhøe.

Verdivurdering

I henhold til faktaarket for rikmyr fra desember 2014 oppnår lokaliteten lav vekt på størrelse (4 daa) og høy vekt på kjennetegnende arter (ekstremrik vegetasjon er vanlig) og tilstand/hydrologi (intakt hydrologi). Lokaliteten ligger over skoggrensa, og det er da grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig – B (intakt myr over skoggrensa under 50 daa med ekstremrik vegetasjon vanlig). Også i forhold til faktaarket for rik fastmark i fjellet oppnår lokaliteten verdien viktig (kalkrikt og 2 NT-arter).

Skjøtsel og hensyn

Fortsatt streifbeiting av husdyr er positivt. For øvrig er det viktig å unngå inngrep.

3.2.3 Supplerende lokalitetsbeskrivelser

Lokalitet R15: Skredahøin

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik leside

Verdi: Viktig – B

Befart: 28.9.2015

Supplerende beskrivelse

Lokaliteten foreslås utvidet i retning Flathøi, slik at rike lesider med glimmerskiferknauser under sørøstre del av Flathøi inkluderes. Her ble det registrert rike lesider med harerug-flekkmure-eng, rike knauser og kalkrike kildeframsprang med arter som vivipar fjellrapp, svartstarr, gullmyrklegg, sotstarr, hårstarr, snøsøte, marinøkkel, svartaks, trillingsiv, fjellbakkestjerne, fjellstarr, slirestarr, fjellfrøstjerne, jåblom, rødsildre, dvergjamne, gulsildre, rynkevier og kattefot.

Lokalitet R25: Haukberget

Naturtype: Rik fastmark i fjellet

Delnaturtype: Rik rabbe

Verdi: Viktig – B

Befart: 6.8.2015

Figur 58. Fjelltjæreblom, en karakterart for ultrabasiske fjellområder, under toppen av Haukberget. Foto: Bjørn Harald Larsen, 7.8.2015.

Supplerende beskrivelse

Lokaliteten med serpentinvegetasjon begrenser seg til toppområdet på Haukberget og litt nedetter fjellsidene og en snevrere avgrensning av lokaliteten enn i Reitan mfl. (2014) foreslås (se figur 59). Av supplerende artsfunn kan nevnes mogop (NT), tuesildre, svartopp, snøsøte, reinmjelt, marinøkkel, fjelltistel og spiss vokssopp.

Figur 59. Ny foreslått avgrensning av lokaliteten med serpentinvegetasjon på Haukberget.

Lokalitet R29: Grisungbekken sør

Naturtype: Palsmyr

Delnaturtype: -

Verdi: Svært viktig – A

Befart: 6.8.2015

Supplerende beskrivelse

Det foreslås ingen endring i avgrensning, men det bør inn i beskrivelsen at strengene i bakkemyra kan være gamle palser (eller at de kan inneholde frostkjerner). Dette vil i så fall være temmelig unikt (palser i bakkemyr). Av supplerende artsfunn kan nevnes myrtust (NT) (helt inntil palsen), myrsauløk, sotstarr, hårstarr, tvillingsiv, trillingsiv, agnorstarr, gullmyrklegg, gulsildre og fjelltistel.

Figur 60. Palsmyra sør for Grisungbekken, med palsen i forgrunnen og markante strenger i bakkemyra ovenfor. Slike strenger er generelt sjelden å se i bakkemyr, og det kan være snakk om gamle palsen eller også eksisterende palsen (ikke undersøkt med bor el.). Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

Lokalitet R30: Grisungbekken vest

Naturtype: Erstatningsbiotop på berg og åpen jord

Delnaturtype: Åpen sand- og grusmark

Verdi: Viktig – B

Befart: 6.8.2015

Supplerende beskrivelse

Erstatningsbiotopen foreslås innsnevret noe i utbredelse mot Grisungbekken (nedenfor vegen), og en ny lokalitet skiller ut her som omfatter rike grasflomsoner både nedenfor og ovenfor erstatningsbiotopen. Ovenfor vegen derimot utvides erstatningsbiotopen noe, og tar med forstyrret mark og vegkanten med mye bakkesøte og småsøte (NT). Av supplerende artsfunn utenom småsøte kan nevnes fjellnøkleblom (NT), reinmjelt, svartstarr, bakkestarr, fjellbakkestjerne, dvergjamne, marinøkkel og fjelltistel. Blindurt (NT) ble gjenfunnet. Navn foreslås endret til Grisungbekken vest.

Vurdert etter kriteriene i de nye faktaarkene fra Miljødirektoratet (fra desember 2014) vil trolig flere av rikmyrslokalitetene kartlagt av Reitan mfl. (2014) få verdi svært viktig.

Figur 61. Foreslått ny avgrensning av lokalitet 30 i Reitan mfl. (2014). Deler legges til ny lokalitet 5 (Grisungbekken), mens den utvides noe på andre siden av vegen.

Figur 62. Blindurt (NT) ble gjenfunnet på lokaliteten med forstyrret mark langs Grisungbekken øst for Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 6.8.2015.

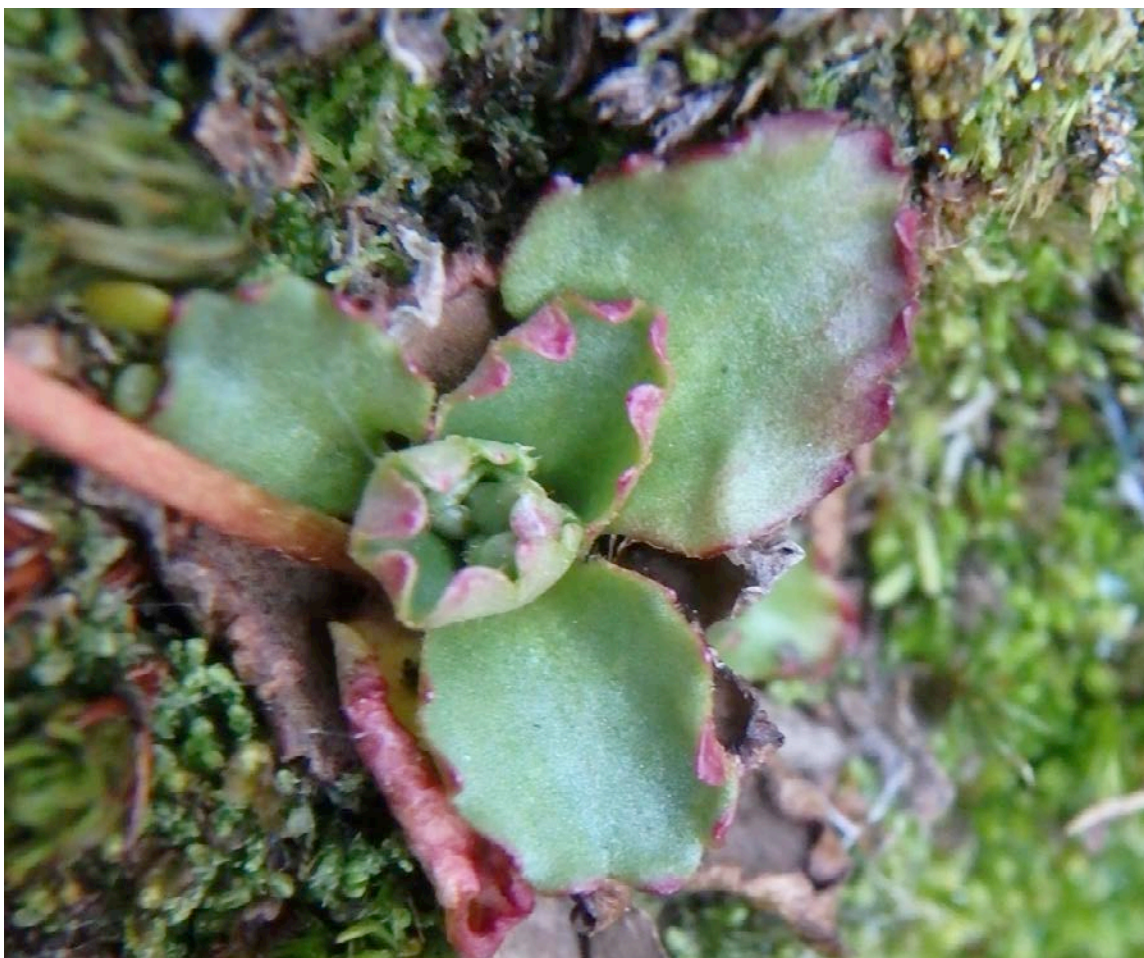
3.3 Registrerte rødlistearter i 2015

Det legges ikke her opp til en fullstendig gjennomgang av rødlistefunn i utredningsområdet, kun en oversikt over funn av rødlistearter gjort under feltarbeidet sommeren og høsten 2015. Det ble bare registrert rødlistede karplanter under feltarbeidet, men funn av en kalkkrevende art som spiss vokssopp på Haukberget bør nevnes. Av tidligere registrerte rødlistearter i utredningsområdet ble ikke dovreløvetann (VU), snøgras (VU), jøkelstarr (NT), snøarve (NT), gullrublom (NT) og snøsoleie (NT) funnet i 2015. Dette er stort sett arter knyttet til fjellmassivene Einøvlingen-Einøvlingseggen-Buahøin, som ikke ble befart i år.

Det som særlig er verdt å merke seg er sannsynlige funn av knutshørapp (VU) under Geitberget og mange funn av blindurt (NT), småsøte (NT) og myrtust (NT). Når det gjelder knutshørapp har den bare blitt registrert på én lokalitet i skytefeltet tidligere (Tverrfjellet i 2014), mens det fra tidligere var relativt få funn av to nær true arte. Dette gjelder til dels også fjellnøkleblom (NT) og mogop (NT), men dette skyldes nok i større grad at mange funn ikke er lagt inn i nasjonale databaser eller belagt. Også ullbakkestjerne (NT) hadde svært få funn i området fra tidligere, men her må det bemerkes at et par av funnene i 2015 foreløpig er noe usikre. Dovreløvetann (VU) ble spesielt søkt etter på Tverrfjellet uten at arten ble registrert.

Figur 63. Antatt knutshørapp (VU) i brattskrenten nedenfor nordsida av Geitberget. Foto: Bjørn Harald Larsen, 18.9.2015.

Figur 64. Bladrosett av grannsildre (NT) fra nordvestre del av Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

Til sammen ble det gjort 78 lokalitetsfunn av 10 rødlistede karplanter i utredningsområdet denne sesongen (1 VU-art og 9 NT-arter). På mange lokaliteter ble det gjort flere funn av samme rødlisteart (bla. 6 separate funn av blindurt på lokalitet 11). Dette er nærmere omtalt under lokalitetsbeskrivelsene. Det ble påvist i 4 nye karplanter for utredningsområdet i 2015 (jf. vedlegg 1 i Reitan mfl. 2014); trollurt i kildeinfluert elvebrink langs Svone øst for Storranden (lok. 26), hodestarr i grunn rikmyr langs Grisungbekken (lok. 5), kongsspir langs Grisungbekken nordøst for Tverrfjellet (lok. 5) og hornløvetann i rasmark-/lesideeng under Geitberget (lok. 9). Dvs. at totalt 362 taxa av karplanter nå er kjent fra utredningsområdet.

Tabell 3. Funn av rødlistede karplanter i utredningsområdet sommeren og høsten 2015. Lokalitetsnr. med R før tallet henviser til Reitan mfl. (2015), for øvrig til tabell 1. Arter er systematisert etter rødlistekategori og dernest etter vitenskapelig navn. Enkelte funn er ikke knyttet til naturtypelokalitet og bare angitt med funnsted.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødliste-status	Antall lok.funn	Lokaliteter/funnsteder
Knutshørapp	<i>Poa cf. lindebergii</i>	VU	1	9
Småsoete	<i>Comastoma tenellum</i>	NT	12	1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 18, 22, 24, 35, R30
Ullbakkestjerne	<i>Erigeron eriocephalus</i>	NT	4	9, 10, 11, 18
Myrtust	<i>Kobresia simpliciuscula</i>	NT	17	6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 19, 20, 21, 23, 26, 28, 29, 32, R29, Sandåe o/vegen
Grynsildre	<i>Micranthes foliolosa</i>	NT	2	9, 11

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødliste-status	Antall lok.funn	Lokaliteter/funnsteder
Grannsildre	<i>Micranthes tenuis</i>	NT	2	9, 11
Fjellnøkleblom	<i>Primula scandinavica</i>	NT	18	1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 13, 14, 18, 21, 22, 24, 25, 35, R30, sør for Bratthøe, Grisungbekken øst
Mogop	<i>Pulsatilla vernalis</i>	NT	16	2, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 23, 24, 25, 30, R25, SØ for Kolla, SØ for Geitbergtjønne
Stuttsmåarve	<i>Sagina cf. caespitosa</i>	NT	1	11
Blindurt	<i>Silene wahlbergella</i>	NT	5	10, 11, 18, 19, R30
SUM	10 arter		79	

Figur 65. Ullbakkestjerne fra nordvestre delen av Tverrfjellet. Foto: Bjørn Harald Larsen, 17.8.2015.

4 KONKLUSJONER/ANBEFALINGER

4.1 Beitebruk

De mest verdifulle naturbeitemarklokalitetene er avhengig av et godt beitetrykk (og fravær av gjødsling) for å opprettholde artsmangfoldet og arealet med semi-naturlig eng over tid. I stedet for å redusere beitebruken, er det heller ønskelig å øke beitetrykket generelt og samtidig styre beitedyrene til områder som allerede har viktig naturbeitemark. Det bør derfor settes ut saltsteiner også ved Koll-lægeret og Svånålægeret. Under Bratthøe ble det satt ut saltstein i 2014. Ved Vesllie er det ikke behov for ekstra tiltak for å øke beitetrykket. Dette området er uansett attraktivt nok for beitedyrene, samtidig som det er et samlekvæ her. Saltsteinene bør plasseres utenfor naturengarealet, da det rundt selve saltsteinen vil bli oppgjødslet pga. konsentrasjonen av dyr og møkk.

Mer utstrakt bruk av storfe vil være positivt for naturtypene og artsmangfoldet i området, noe som særlig skyldes at storfe ikke beiter like selektivt som sau og at storfe i større grad enn sau beiter i våte områder (se kap. 3.2). Storfe (særlig ammekyr trolig) beiter også mer på vierkjerr enn sau, og dette kan lokalt virke positivt på både naturbeitemark og boreal hei (ikke minst boreal fukthei).

Når det gjelder Vesllie må det presiseres at vollen her ikke bør gjerdes inn og beites hardere enn i dag. Det kan føre til slitasje og økt næringsstatus, noe som vil virke negativt på artsmangfoldet. På Rollstadsætre bør beite med storfe fortsette, men det bør beites mer ekstensivt gjennom hele beitesesongen framfor, som nå, et intensivt beite over en relativt kort periode.

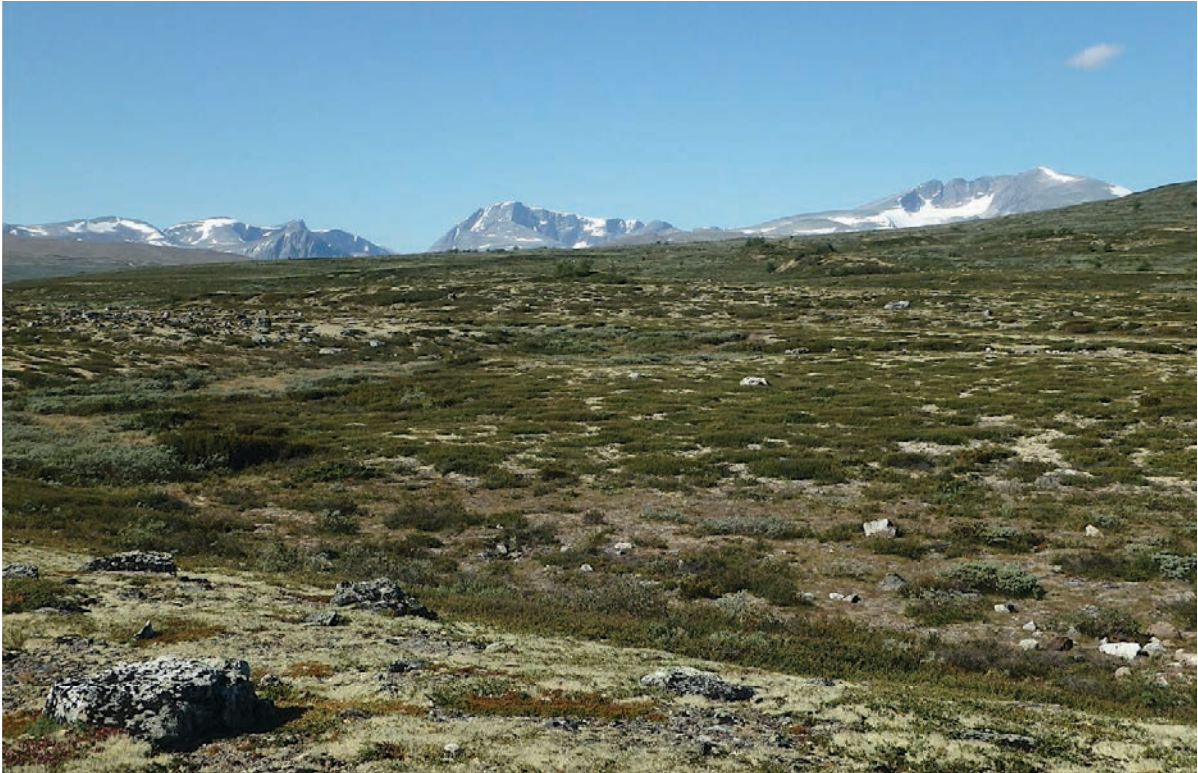
4.2 Naturtypeverdier

Skytefeltet har store naturverdier knyttet særlig til kalkrike rabber og lesider i høydelaget 1200-1500 moh. Særlig er det bratte fjellsider og fjellskrenter med veksling mellom bergknauser, lesidevegetasjon, små rabber og tidlige snøleier som er viktige – i områdene med kalkrik berggrunn. Det er særlig i nord- og østvendte fjellskråninger vi finner stort artsmangfold, noe som skyldes at isskulingsretningen har vært fra nord eller øst i området, og noe mindre kalkrike løsmasser fraktet med isen har blitt lagt igjen i sør- og vestvendte fjellskråninger. I tillegg er rasmare og rabber hvor kalkrik berggrunn eksponeres eller kun er dekket av et tynt løsmasselag av stor betydning for artsmangfoldet, og det er i slike miljøer vi bla. finner Dovrespesialister som dovreløvetann og dovrefjellvalmue i utredningsområdet.

De åpne naturlige sandområdene er trolig helt unike for norske fjellområdene, i det minste hva angår størrelsen på området i Grøndalen. Artsmangfoldet tilknyttet disse forekomstene er mangelfullt undersøkt, og trolig kan de være interessante særlig med tanke på insekter – muligens også karplanter og moser.

For øvrig er det store arealer med ekstremrike åpne myrflater i skytefeltet, og svært mange av disse er bakkemyrer med kalkrike kilder i øvre deler. Mange av myrene i fjellskråninger er grunne og kan best betegnes som kildemyrer. De store flatmyrene i skytefeltet, slik som Haukbergmyrin og nedre deler av Stormyre, er av mer intermediær karakter, der ekstremrike partier helst finnes i kantene.

Ganske spesielt for Hjerkinnskytefelt er de mange arealene med forstyrret mark etter den militære aktiviteten. Pga. den kalkrike berggrunnen, rike sig og stedvis også kalkrike løsmasser og jordsmonn er det på slike arealer en rekke konkurransesvake og til dels sjeldne og rødlistede arter som får gode vilkår (forstyrrelsen av marka gjør at disse pionerartene kan bli tallrike i en periode, før gjengroingen har gått så langt at mer konkurransesterke arter tar over). Eksempler på slike arter er småsøte (NT), fjellnøkleblom (NT), blindurt (NT), marinøkkel, fjellmarinøkkel og stuttsmåarve (NT).

Figur 66. Utsikt mot Snøhetta og Svånåtindan fra Storranden. På Storranden er det mektige løsmasseavsetninger fra som er fraktet med isen fra de mindre kalkrike bergartsområdene omkring Snøhattamassivet, og rabbene på Storranden er derfor ikke spesielt rike. Foto: Bjørn Harald Larsen, 24.8.2015.

Arealer med naturbeitemark og boreal hei er begrenset i skytefeltet, men de har for det aller meste kalkkrevende engvegetasjon med flere rødlistede og kravfulle arter. Skytefeltet har også et par naturbeitemarker mellom 1100 og 1200 moh., noe som er relativt sjelden i Norge. Slik sett har de små naturbeitemarkene i utredningsområdet relativt stor biologisk verdi.

5 KILDER

5.1 Skriftlige kilder

Bretten, L., Bretten, S. & Bretten, T. 1992. *Botaniske inventeringer i Hjerkinnskytefelt i 1992*. Upubl. notat. Forsvarsbygg, Hamar. 5 s. + 2 kart.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. *Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold*. DN-håndbok 13, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Fremstad E. 1997. *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12. 279 s.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Norway.

Larsen, B. H. 2008. Biologisk mangfold i Dovre kommune. Sammenstilling av eksisterende kunnskap om naturtyper og vilt. Miljøfaglig Utredning Rapport 2008-15: 1-76.

Larsen, B. H. 2010. Kvalitetssikring og nykartlegging av naturtyper i Lesja kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2010-32: 1-29. ISBN 978-82-8138-425-5.

Lindgaard, A. & Henriksen, S. (red.). 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. Artsdatabanken, Trondheim.

Moen, A., Alm, T., Austad, I., Kielland-Lund, J., Losvik, M. & Norderhaug, A. 2001. Kulturbetinget engvegetasjon. S. 68-98 i: Fremstad, E. & Moen, A. (red.). *Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU rapport botanisk serie 2001-4*.

Reitan, O. (red.), Andersen, R., Gjershaug, J. O., Kålås, J. A., Landa, A., Linnell, J., Stabbetorp, O., Strand, O., Wilmann, B. & Aarrestad, P. A. 2003. Tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål - temautredning Økosystem. Rapport til Forsvarsbygg, fra Norsk Institutt for Naturforskning. 59 s. + 4 kart + vedlegg.

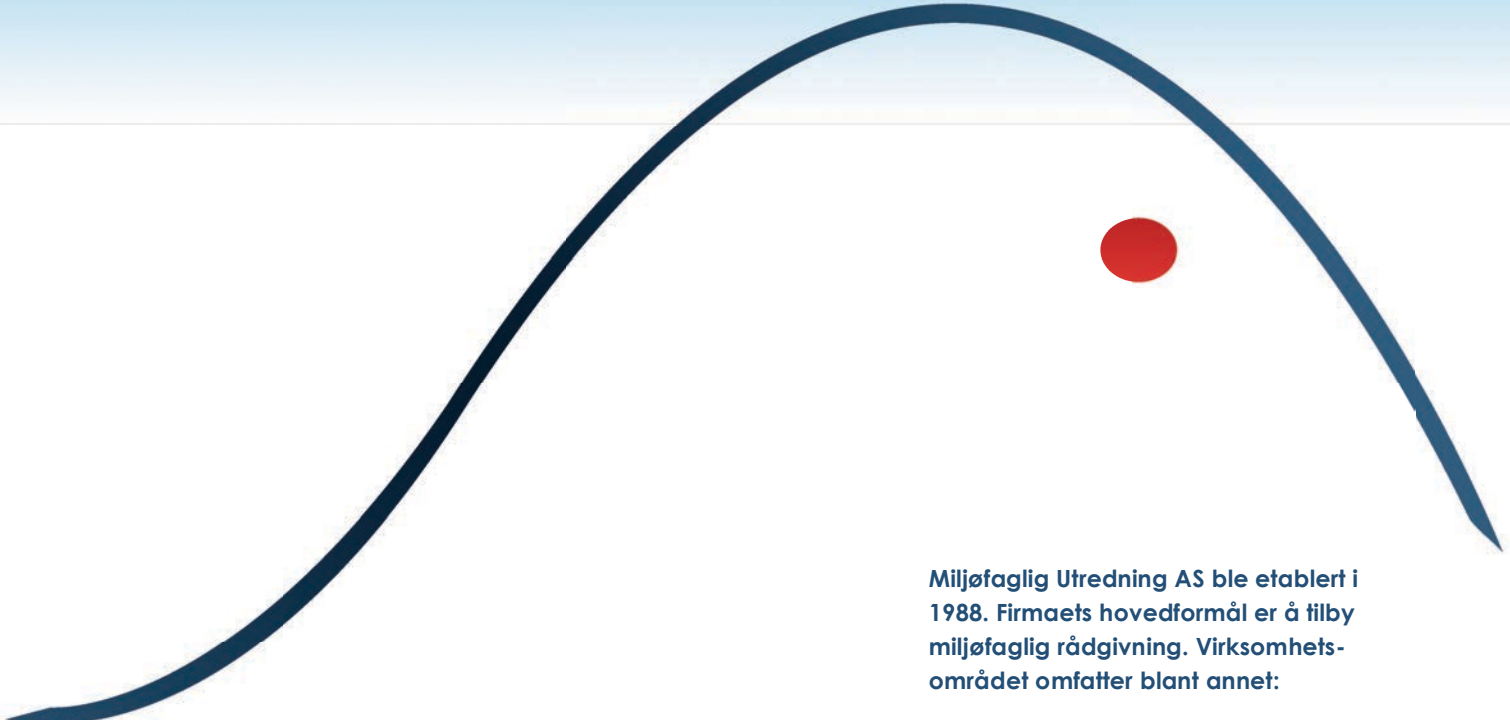
Reitan, O., Aarrestad, P. A., Gjershaug, J. O., Stabbetorp, O. E. & Hagen, D. 2014. Verneplan for Hjerkinnskytefelt – kunnskapsstatus for naturtyper, flora og fugleliv. *NINA Rapport 1088*. 71 s.

Ødegaard, F. 2012. Faglig grunnlag for handlingsplan for spesielle sandområder. *NINA Rapport 810*. 57 s.

5.2 Nettbaserte kilder

Artsdatabanken 2015. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Miljødirektoratet 2015. Naturbase dokumentasjon. Biologisk mangfold. Arealis-prosjektet. <http://geocortex.dirnat.no/silverlightViewer/?Viewer=Naturbase>

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaets hovedformål er å tilby miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging av biologisk mangfold
- Kartlegging av landskap og landskapsanalyser
- Konsekvensanalyser for ulike tema, blant annet: Naturmangfold, landskap, friluftsliv, reiseliv og landbruk
- Utarbeiding av forvaltningsplaner for verneområder
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Foredragsvirksomhet

Hovedadresse: Gunnars veg 10,
6630 Tingvoll

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984 494 068 MVA